

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maja Blatnik

**Odsotnost dotika, spol in seksualnost v južnokorejski
družbi**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maja Blatnik

Mentorica: prof. dr. Alenka Švab

**Odsotnost dotika, spol in seksualnost v južnokorejski
družbi**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

Odsotnost dotika, spol in seksualnost v južnokorejski družbi

Južna Koreja je država mnogoterih edinstvenih družbenih karakteristik tako na področju seksualnosti, odnosov med spoloma kot tudi družinskega in družbenega življenja, katerega skupni imenovalec je konfucionizem. V tem diplomskem delu se osredotočam na preučevanje južnokorejske zgodovine, predvsem na obdobje med letoma 1910 in 1945, ko je Koreji vladala Japonska, pri čemer si pomagam z dosedanjimi teoretičnimi ugotovitvami in znanstvenimi spoznanji, katerih predmet preučevanja je spol in seksualnost v južnokorejski družbi, ugotovitve pa podkrepim z empirično zbranimi podatki, pridobljenimi s polstrukturiranim intervjujem. Poleg vidika spola in seksualnosti se v tem diplomskem delu posvečam tudi tokom, idejam, pogledom in diskurzom, ki so sprožili pojav novih podob spola in seksualnih praks, ter spremembam v javnem in zasebnem življenju. Zanima me predvsem, kakšna so sodobna partnerska razmerja, odnos med spoloma, naraščajoč seksualni kriminal in težave, ki trenutno pestijo južnokorejsko družbo, kot so namestitev mikrokamer na javnih mestih z namenom pridobivanja spolno eksplicitnih posnetkov žensk, številna posilstva in težave zaradi nezadostne spolne vzgoje mladostnikov. Predpostavljam, da so ideje južnokorejske družbe še vedno pogojene s kulturo, do sprememb v razumevanju spola in seksualnosti pa prihaja predvsem zaradi mladih in stika južnokorejske kulture z zahodno.

Ključne besede: Južna Koreja; konfucionizem; spolna neenakost; seksualnost; družbena transformacija.

The absence of touch, gender and sexuality in South Korean society

South Korea is a country of many unique social characteristics in terms of sexuality, gender relations, family and social life, with Confucianism as a common denominator. The focus of this present thesis is to analyze the history of South Korea, more precisely, the period between 1910 and 1945, when Korea was under the rule of the Japanese empire, relying on previous scientific findings on the topic of gender and sexuality in South Korea. The findings of the analysis are further substantiated by the results obtained with a semi-structured interview. The focus will be given to flows, ideas, views and discourses that triggered the emergence of new perspectives on gender and sexual practices, as well as to the transformation of the private and public spheres. The main objective is to determine the characteristics of modern relationships and gender relations, the reasons for rising sexual violence and contemporary problems of the South Korean society, such as spy cameras installed in public spaces to obtain sexually explicit images of women, numerous rape cases and the problem of inadequate sexual education of adolescents. I presume that the views of the South Korean society are still under the influence of culture and that the changes in the perception of gender and sexuality may be attributed to young people and to the intersection of South Korean and Western cultures.

Key words: South Korea; Confucianism; gender inequality; sexuality; social transformation.

KAZALO VSEBINE

<u>1 UVOD</u>	5
<u>2 PATRIARHALNI RED IN SPOLNA NEENAKOST</u>	6
<u>2.1 Ideologija moškega kot hranilca in sistem hojuje</u>	7
<u>3 FILOZOFIJA KONFUCIONIZMA</u>	9
<u>3.1 Od harmonije do hierarhije</u>	11
<u>3.2 Interpretacija spola skozi filozofijo konfucionizma</u>	11
<u>3.3 Dotik kot implikacija seksualnosti</u>	12
<u>4 BOJ FEMINIZMA, MIZOGINIJE IN KONFUCIONIZMA</u>	15
<u>4.1 Vladavina Japonske in <i>New women</i> – asociacija prvih feministk</u>	16
<u>4.1.1 Temelji korejskega feminizma</u>	20
<u>4.2 Konstrukcija vojaške prostitucije in seksualno suženjstvo</u>	21
<u>4.2.1 Kontradikcija spolnega dela – od stigme do običajnosti</u>	22
<u>5 RAZISKAVE O SPOLNEM VEDENJU</u>	23
<u>5.1 Značilnosti spolnega vedenja mladih v južnokorejski družbi</u>	23
<u>5.2 Razširjenost in uporaba pornografije</u>	27
<u>5.2.1 Spolni kriminal kot posledica prepovedi pornografije ali njene ga obstoja</u>	28
<u>5.2.2 Razširjenost spolnega nasilja</u>	30
<u>6 DRUŽBENE SPREMEMBE NA PODROČJU RAZMERIC MED SPOLOMA</u>	32
<u>6.1 Vidiki emancipacije žensk na področju spolnosti</u>	32
<u>6.2 Preobrazba zasebne in družbene sfere</u>	33
<u>7 SKLEP</u>	34
<u>8 LITERATURA</u>	37

1 UVOD

Kultura spada med najmočnejše, najbolj dolgotrajne in nevidne oblikovalce posameznikovega vedenja, vključno z medosebnim komunikacijskim obnašanjem (Kim 2003). Eden izmed edinstvenih kulturnih vidikov, ki jih pogosto opazimo v azijskih družinah, so družinski odnosi, še posebno pa odnosi med spoloma. Azijska kultura ni homogena, kljub temu pa številne študije, ki se osredotočajo na preučevanje spolnosti, kažejo nekatere skupne značilnosti znotraj raznolikih kulturnih tradicij in navad Azije (Yun 2012). Nadvlada moških pri družinskem odločanju, družinski konflikti, ki izvirajo iz spreminjajočih se družinskih vrednot in norm, ter patriarhalna ureditev igrajo pomembno vlogo pri nasilju v družini (Bui 1999). Poleg tega naj bi nekateri južnokorejski družbeni dejavniki in družinske vrednote vplivali na razvoj stališč, ki podpirajo družinsko nasilje (Rhee 1996). Literatura, ki obravnava spolno specifične probleme v azijskih družbah, tovrstne specifične pojasni na način nekaterih kulturnih izenačevanj, vgrajenih v njihov način življenja in razmišljanja, ter odnosom z drugimi. Napačno razlaga nje konfucionizma je spodbujalo hierarhično zvezo med moškim in žensko in posledično vplivalo na kasnejše poglede in vedenje (Yun 2012). Prekomerno navezovanje na vidike in prakse filozofije konfucionizma in skromnost individualizma mnogokrat privede do kolektivizma, ki spodbuja nastanek dveh polov – moškega in ženskega –, kar po mojem mnenju povzroča razkorak med spoloma tudi v sodobnem času. Pri preučevanju južnokorejske družbe, sem se osredotočila na poznavanje južnokorejske zgodovine in kulture, posebno filozofije konfucionizma in zgodovinskega dogajanja med letoma 1910 in 1945, ko je bila Koreja pod japonsko oblastjo, pri čemer sem raziskala vpliv, ki ga je imelo dolgotrajno sledenje konfucionistični filozofiji na seksualnost in družbo v Južni Koreji tako na zasebni kot javni ravni življenja.

Pričujoče diplomsko delo je oblikovano kot primerjava zgodovine in sodobnosti, pri čemer pozornost namenim dogodkom preteklosti, ki so izoblikovali sedanje prakse. V diplomskem delu se primarno posvečam vidikoma spola in seksualnosti v Južni Koreji, v katerem uvodno predstavim skupne značilnosti azijske družbe ter vodilno družbeno in kulturno filozofijo konfucionizma. V nadaljevanju se osredotočam na raziskovanje stopnje družbene neenakosti in vseprisotne patriarhalnosti, ki vlada v južnokorejski družbi, ter poglobljeno predstavim konfucionistično ideologijo. Konfucionizem povežem s pojmom feminizma in mizoginije, pri čemer obravnavam dva skrajna pola primerjave med spoloma – prve zametke feminizma in pojav vojaške prostitucije in seksualnega suženjstva v obdobju japonske nadvlade v Koreji. Seksualnost kot osrednjo temo diplomskega dela obravnavam poglobljeno tudi v nadaljevanju

– osredotočim se na sedanje prakse, predvsem v povezavi s pornografijo in spolnim kriminalom. V zaključku diplomske naloge se posvečam novemu diskurzu na temo spola, emancipaciji žensk in vztrajnega preoblikovanja javne in zasebne sfere. Diplomsko delo sem zasnovala na metodologiji, ki temelji na teoretski podlagi in znanstvenih spoznanjih o raziskovalnem problemu. Teoretičnemu delu diplomske naloge sledi empirični del, v katerem predstavim podatke, ki sem jih zbrala z intervjujem članice ene izmed južnokorejskih feminističnih skupin.

2 PATRIARHALNI RED IN SPOLNA NEENAKOST

Južnokorejsko družbo zaznamuje spolna opredeljenost, ki se kaže od razredne strukture do države in trga dela (Jo Ju-hyeon 2003; Cho in Jo 1994, Cho 2002; Moon 1998). Spolna neenakost je vseprisotna, čeprav je diskriminacija na podlagi spola zakonsko prepovedana. Feministična misel zaobsega trditev, da spolna enakost v sodobni Južni Koreji ni nič drugega kot mit, saj so ženske zapostavljene v smislu pravnega statusa, na trgu dela in celo v ljubezni (Jeon Bang-ji 1998; Kang 1998; Kim Seon-uk 1998; Kim Yeong-ran 1998; Yi Bak 1998). Analiza položaja žensk v družbi in v zasebnem življenju je pokazala, da spolne neenakosti ni mogoče opredeliti, ne da bi se dotaknili patriarhalnega reda. Hitro rastoča industrializacija je postavila spol kot središčno os diferenciacije dela (Lie 1998). Ko je južnokorejska vlada vpeljala izvozno industrializacijo, so bili moški in ženske iz vidika industrijskega prestrukturiranja obravnavani drugače. Številne študije pričajo o resnosti problema, ki ga je prinašala spolna neenakost, vendar je bila težava zaradi neenakosti v času, ko se je korejska ekonomija preobražala iz kmetijske v industrijsko družbo, posledično pa v visokokakovostnega izvoznika, zanemarjena (Koo 2001; Yi 2001; Jeon Sun-ok 2004). V času, ko se je razmahnila industrializacija in težke kemične industrije, so bile korejske ženske vpete v razvojni proces države, ki je bila pogosto opredeljena s hipermoškostjo. Korejska vlada je sprejela politiko nizkih plač in strog nadzor dela, ki sta vplivala na nesorazmerje med žensko in moško delovno silo. Čeprav posredovanje države v nadzor dela in politika nizkih plač niso bili omejeni zgolj na ženske, je to posredovanje, skupaj s prepovedjo sindikalne dejavnosti v proizvodnih dejavnostih, negativno vplivalo na žensko populacijo, saj so bile ženske obravnavane kot izredno poceni delovna sila. Poleg spolne neenakosti in zatiranja na delovnem mestu so bile ženske deležne tudi zatiranja v vsakdanjem življenju. Plačilo za njihovo delo je bilo za polovico nižje od plačila moških, čeprav so delale dlje. Zapuščina agrarne patriarhalne ideologije in moški, ki so si prizadevali za patriarhalni sistem ter avtonomijo v spolno razdeljenem gospodinjstvu in na delovnem mestu, so pripomogli k omogočanju poceni ženske delovne sile. Moč moških se je udejanjila in vpeljala v tovarnah, pisarnah in v državi; kapitalizirana je bila

na kulturnih praksah patriarhalne oblasti. Kljub takšnim negativnim posledicam, ki jih je prineslo takšno ravnanje, pa vse do leta 1980 spolna enakost ni bila tema ženskih delavskih razprav. Celo potem niso protestirale proti spolni neenakosti ali diskriminatornim praksam, temveč proti splošnim izkoriščevalskim delavskim pogojem in zatiralski delavski politiki. Korejska vlada ni zagotovila centrov, ki bi izvajali varstvo otrok, čeprav je število zaposlenih mater skokovito naraščalo. Vprašanje o oskrbi otrok ni vzbujalo pozornosti, vse dokler ni prišlo do primerov, kjer so bili otroci, ki so bili prepuščeni sami sebi, tarče viktimizacije (Cho 2013).

Izboljšanje delavskih pogojev in spolna enakost žensk nista bila predmet političnih načel. Državna politika, ki bi urejala položaj žensk, je bila v razvojnem obdobju države neobstoječa. V tem obdobju spolnih vprašanj niso vrednotili kot resen problem, saj so težave na delovnem področju prevzele celotno pozornost. Težav spola so se lotevali zgolj v smislu delavskega razreda kot celote. Sindikat je pogosto delavkam preprečil, da bi se organizirale in izrazile svoje želje (Koo 2001; Jeon Sun-ok 2004). Unionistke so nasprotovale dejstvu, da bi morale ob poroki zapustiti delavsko gibanje. Začele so se zavedati, da patriarhija in spolna neenakost poleg razredne neenakosti predstavljata težavo in zahtevata resno obravnavo. Ujete med patriarhijo in kapitalizmom (Kim 1997) niso vedele ali naj se borijo proti razredu ali družini; niso si drznile napasti patriarhije sredi razrednega boja (Cho 2013).

2.1 Ideologija moškega kot hranilca in sistem *hojuje*

Pri analizi patriarhalnega reda in spolno osnovane neenakosti se osredotočam na dva vidika v južnokorejski družbi, ki pričata v bran spolno opredeljenemu državljanstvu in ohranjanju patriarhalnih družbenih odnosov – ideologiji moškega kot hranilca in sistem *hojuje*.

V kriznih trenutkih - kot je nastop globalnega pritiska - se bolj specifično pokaže, kako se spolna neenakost izrazi v času ekonomske krize. Gospodarska kriza, ki je leta 1997 prizadela Južno Korejo in je nastopila kot posledica zlomov na azijskih finančnih trgih in šibkosti državnih finančnih institucij, se je odražala v zmanjšanem trudu za enakost žensk na trgu dela, v visokem številu razvez zaradi ekonomskih težav ter izseljevanju v Združene države Amerike in Avstralijo, medtem ko so družbene vezi, osnovane na konfucionistični filozofiji začele slabeti (Kim 2004). Južna Koreja je prejela paket denarne pomoči, vendar je morala sprejeti ukrepe prestrukturiranja. Če je v razvojnem obdobju agrarna patriarhalnost vključevala ženske na trg delovne sile, so se interesi mobilnega globalnega kapitala nagibali h koriščenju lokalne patriarhije, tj. za izključevanje žensk s področja delovne sile. Pod vplivom smernic Mednarodnega denarnega sklada (v nadaljevanju MDS) so se odpovedi od zaposlitev razširile

v vseh sektorjih. Ženske vseh poklicev so bile zaradi različnih razlogov primorane zapustiti delovno mesto. Največ odpuščenih žensk je bilo nosečih, sledile pa so jim poročene. Nekatere so skušale celo ohraniti podobo samske ženske ali pa so uradno poročilo zakonske registracije opravile z zamikom, saj jim je to predstavljalo nekakšne vrste rešitev. Zaradi vzporednega delovanja ideologije moškega kot hranilca in interesov globalnega kapitala, je imela kriza MDS na zaposlovanje žensk in tudi na razmerje med spoloma v južnokorejski družbi takojšen učinek (Jo Sun-gyeong 1998; Cho 2002). V skoraj vseh industrijah je bil odstotek odpuščanj med ženskami višji, kot pri moških - v večjih podjetjih z več kot 500 uslužbenci je bila stopnja odpuščanja žensk za 1,5 odstotkov višja v primerjavi z moškimi (PCWS¹ 1999). V obdobju med letoma 1997 in 1998 so odpuščanja prizadela oba spola - število moških uslužbencev je upadlo za 5,3 odstotke, medtem ko je odstotek za ženske znašal 8,2. Z leti se je odstotek še povečal in med letoma 1998 in 1999 dosegel stopnjo 7,9 odstotka za moško in 10,8 odstotka za žensko populacijo. Delavski sindikat se je z odpuščanjem žensk strinjal, da bi ohranili status moškega kot hranilca. Sindikati, v katerih so prevladovali moški, so zamenjali pravice delavk za interese in dobrobit delavcev. Degradiran položaj žensk je posledično vodil v ustanovitvi ženskega združenja leta 1998 znanega pod imenom *Korean Women Workers Association United* (KWWAU). Ta vsedržavni ženski sindikat si je prizadeval za premagovanje omejenih možnosti žensk na področju sindikalnega delovanja (Cho in drugi 2013).

Drugi dejavnik, ki je prispeval k spodbujanju patrilinearnosti in spolne neenakosti, je bil sistem *hojuje*. Kljub številnim organiziranim poskusom za reformo družinskega zakonika je patrilinearni družinski zakon, ki je bil predstavljen leta 1898, veljal vse do leta 2008 (Cho 2013). Omenjeni družinski zakon je postal pomemben tako z družbenega zornega kota kot tudi zgodovinskega. Uporabljal se je v povezavi z družinskim registrom v Koreji v času japonskega kolonialnega obdobja. Sistem je ponazarjal, kako bi lahko bila kolonialna zapuščina preoblikovana kot nedotakljivo mesto tradicije v postkolonialni družbi. Povezava s tradicijo je postala posebno trdna v tem, da je uvedba sistema služila kot gonilna sila za ohranitev patrilinearnega, moško središčnega, sorodstvenega sistema, ki je nadvlado prenašal na sinove (Yang 2013). Sistem je institucionaliziral pravni red nasledstva družinskega vodstva, ki predvideva prenos vodenja prek zaporedja sinov. Če v družini ni bilo moškega naslednika, je lahko vodenje družine prevzela prva hčerka, a le začasno, dokler se ne poroči. Prakse sistema *hojuje* so moško dominacijo nad ženskami ohranjale s patrilokalnim zakonom, patriarhalnimi družinami, dediščino in lastnino, obenem pa so bile osnova nacionalističnega diskurza v zvezi

¹ Presidential Commission on Women's Affairs

s korejsko tradicijo in prikrivanja neenakosti za podobo družine. Zastareli sistem je ustvarjal in še zmeraj ustvarja številne težave, kot so diskriminacija žensk, spolno opredeljeno državljanstvo, negativno pa vpliva tudi na otroke iz razvezanih družin in ustvarja družbo, v kateri je rojstvo hčerke, v primerjavi z moškimi potomci, manj vrednoteno. Izkrivljeno razmerje spolov odraža trdnost obstoja patrilinearnega patriarharnega reda. Leta 1975 je spolni delež znašal 122,4 in se je nadaljeval v približno enaki meri; medtem ko je v letu 2000 spolni delež znašal 110,2 v prid moških. Moško - ženski spolni delež za prvega otroka je znašal 106,2, 107,4 za drugega, 141,7 za tretjega in 166,9 za četrtega otroka, za katerega je delež v letu 2005 upadel na 132,4, splošno gledano pa je delež upadel na 107,8. Nesorazmerje spolov zaradi splavov in detomorov, ki so bili posledica zaželenosti sinov, je vodilo v pomanjkanje južnokorejskih nevest od leta 2000 in posledično povzročilo naglo rast števila zakonskih priseljencev, ki je trajala vse od leta 2005. Leto kasneje je bilo v Koreji registriranih skoraj 40.000 zakonov (Korean National Statistics Office 2007) s tujim zakonskim partnerjem, od tega je bilo več kot 75 odstotkov zakonov med Korejcem in Azijko (Kim 2008). Čeprav je zadnjih nekaj desetletij priseljevanje azijskih žensk v tujino zaradi poroke močno narasla, pa južnokorejski primer priča drugačno zgodbo, ki je povezana s patriarhalnim redom, saj imajo moški nižjih družbenih razredov malo možnosti za pridobitev partnerice. Zmanjšana možnost za pridobitev zakonske partnerice lahko pripišemo nesorazmerju spolnega deleža, ki je posledica priljubljenosti sinov nad hčerami. Južna Koreja se sooča tudi z visokim deležem razvez, ki na svetovni ravni segajo v sam vrh - statistični podatki kažejo, da se je delež razvez, ki je leta 1980 znašal 5,9 odstotkov, v letu 2000 povečal na 35,9 odstotkov, kar pomeni, da se je eden izmed dveh zakonov končal z razvezo. Pri tem velja omeniti še podatek, da se je delež žensk, ki so se ponovno poročile, leta 2000 iz 4,1 odstotka leta 1980 povečal na 14,5 odstotka (Cho 2013).

3 FILOZOFIJA KONFUCIONIZMA

Konfucionizem je bil več kot 2500 let ena izmed vodilnih družbenih norm, kulturnih tradicij, političnih ideologij, izobraževalnih sistemov in etničnih standardov, ki so vplivali na vedenje in mišljenje ljudi vzhodne Azije. Konfucij je uvedel sistem moralne modrosti za namene tako imenovanega obdobja *Pomladi in Jeseni* v antični Kitajski. Sistem, sedaj znan pod imenom konfucionizem, je izvorno tradicija Kitajske, vendar se je njegov vpliv razširil prek vzhodne Azije. Od njegove ustanovitve dalje se je konfucionizem prilagodil, izoblikoval in preoblikoval s interakcijo z drugimi verskimi filozofijami in šolami, kot so legalizem, daoizem, monizem, budizem in druge (Yao 2000). Filozofija, intelektualizem in verski duh konfucionizma je prodrli v vse plasti družbe in vplival na ekonomsko, politično, družbeno, versko in kulturno življenje

v Južni Koreji, na Kitajskem, Japonskem in celo v drugih bolj oddaljenih območjih, kot so Vietnam in jugovzhodne azijske države (Yao 2000). Elman, Duncan in Ooms (2002) so zapisali, da je repertoar konfucionizma oblikoval družbo in državo Kitajske, Južne Koreje, Japonske in Vietnama, v različnih smereh in na različnih stopnjah.

Osrednja filozofija konfucionizma zajema človeškost, dobroto in uvidevnost. Sorodni nauki poudarjajo dobre lastnosti, kot so spoštovanje avtoritete, zvestoba vladi, vzajemnost in samoizobraževanje. Med obdobjem dinastije Han je centralna vlada sprejela konfucionizem kot državno doktrino in jo vključila v uradni izobraževalni sistem. Kljub harmoničnim in dinamičnim filozofskim vidikom konfucionizma, je bila patriarhalna ideologija postopoma uveljavljena v družbi. Ideal družine, kot vključujoč moško hegemonijo, je bil razširjen in nadalje kodificiran od konca dinastije Han (206 pr. n. št.–220 n. št.), do dinastije Tang (618–907), obdobja, v katerem je nenehen obstoj močnega osrednjega državnega sistema oblikoval sorodne prakse in spodbujal moško hegemonijo družbenih norm (Johnson 1983).

Eden izmed pomembnih konceptov konfucionizma, v povezavi s spolom, je *yin – yang*² binarnost. Etimološko, *yin* pomeni senčno stran gore, nasprotno pa *yang* pomeni sončno stran (prim. Rubin 1982). Zveza *yin – yang* je kozmični koncept, ki je dopolnilen, ciklični in soodvisen, ne nasprotujoč (Rosenlee 2006). Binarnost *yin – yang* ni bila mišljena za predstavljanje kakršnih koli človeških zvez, denimo spola ali političnih etik, temveč za harmonijo človeške narave (Raphals 1998). Uporabljala se je za sistematiziranje različnih področij znanja, kot so medicina, astronomija in vedeževanje, za pojasnjevanje splošnih mehanizmov naravnega in človeškega sveta kot skupnega sistema, ki nenehno uravnava spreminjajoče se okoliščine (prim. Schwartz 1985). Rosenlee (2006) pojasni, da je *yin – yang* konceptualno povezan na način, da morajo biti korelacijske binarnosti, kot so svetloba – senca in toplina – hlad postavljene v nenehen spekter, v katerem je stanje hladnega in stanje toplega vedno relativno drug drugemu (Rosenlee 2006, 51).

² Dualnost kozmičnih moči *yin* in *yang* je razumljena kot taka, ki sestavlja vesolje v brezkončno verigo. Tovrs ten filozofski sistem, osnovan na korelacijskem dualizmu, je sprejet s strani konfucionistov in taoistov (van Gulik 1961).

3.1 Od harmonije do hierarhije

Komplementarno nasprotje *yin – yang* dvojnosti v naravnem svetu je mogoče najti v nekaterih vejah klasičnih kitajskih tradicij, vključujoč znanost in medicino, filozofijo daoizma in budizma. Navkljub komplementarni naravi zveze *yin – yang* je kitajska družba pripisala *yang* moškim in *yin* ženskam. Rosenlee trdi, da je v kozmologiji dinastije Han (206 pr. n. št.–220 n. št.) zveza *yang* in *yin* - v nekaterih delih - nazorno predstavljala povezavo s hierarhično shemo, kjer *tian* (nebesa)/*yang/nan* (moški) ima v primerjavi z *di* (zemlja)/*yin/nu* (ženska) boljši položaj (Rosenlee 2006, 55). Glede na nekatere najbolj znane kitajske antične zapise, kot je *Wujing*³, je zveza *yin – yang* bila opisana na podlagi spola in hierarhije. Shim trdi, da je konfucionizem utrjeval absolutni hierarhični red in ločevanje spolov z zahtevo, da mora biti ženska postavljena v notranje ali domače okolje, moški pa mora biti del zunanjega ali javnega življenja. Ženske so bile v patriarhalnem družinskem odnosu obravnavane kot podrejene – moški so bili višje vrednoteni kot ženske. Moški in ženske naj bi se obnašali drugače, saj imata *yang* in *yin* različen značaj. Swann argumentira, da je za *yang* značilna neuklonljivost, ki je povezana z močjo moških, medtem ko je za *yin* značilna popustljivost, ki se povezuje z nežnostjo in šibkostjo žensk (Swann 1968).

3.2 Interpretacija spola skozi filozofijo konfucionizma

Ženska je bila vrednotena kot mati, hčerka in žena, ne kot neodvisni posameznik (Yun 2012). Vpliv konfucionizma na družbene odnose do žensk je moč najti v različnih klasičnih besedilih konfucionizma, kot je denimo *Nusishu*. Nauki, ki so se oblikovali na podlagi omenjenega besedila, so bili tako visoko cenjeni, da so služili kot primarni del izobrazbe tako pismenim moškim kot ženskam. Pomemben cilj je bila vpeljava značajskega modela modre in plemenite žene ter dobre matere, ki ga je fevdalna družba spodbujala z nauki konfucionizma. Od žensk se je pričakovalo, da bodo popolnoma podrejene moškim, njihova najbolj cenjena odlika pa naj bi bilo odrekanje v korist moškim (Morgan 2001). Dekle je moralo biti svojemu očetu pokorno, poročena ženska možu, vdova pa naj bi bila pokorna svojemu najstarejšemu sinu (Ho 1990; Johnson 1983).

Družbene norme v zvezi z razvezami nadalje pričajo v bran mizoginiji. Ženska ni imela pravice, da sproži ločitev, medtem ko je moški za to potreboval zgolj dovoljenje staršev in primeren razlog, s katerim je opravičil zahtevek za ločitev. Razlogi, zaradi katerih je lahko mož sprožil ločitev, so bili različni – največkrat so bile ženske tarča kritike zaradi kršitve ene izmed sedmih

³ *Wujing* je zbirka petih antičnih knjig konfucionizma: *Yinjing*, *Shijing*, *Liji*, *Shujing* in *Chunqiu Fanlu*.

odredb primernege vedenja (Son 2006). Ženska je bila zaradi nepokornosti staršem njenega moža, prešušništva, nezmožnosti rojstva sina, ljubosumnja, škodljive bolezni, škodoželjnega obrekovanja in tatvine izključena iz družine. Zaradi tovrstnega odloka so ženske živele v neprestanem strahu, da bi izgubile moža oziroma da bi jih mož zapustil (Park in Cho 1995). Dejstvo, da je lahko mož žensko pregnal, ker ni bila zmožna roditi sina, je očiten primer spolno osnovane diskriminacije v družbi konfucionizma (Yun 2012).

3.3 Dotik kot implikacija seksualnosti

Dotika ne gre razumeti izven konteksta, saj tako za fizično kot tudi metaforično plat dotika velja, da je kulturno pogojena s praksami dotikanja in z jezikom (Komel 2008). Solomon (1990) trdi, da dotik predstavlja intimnost, isti dotik pa je lahko vrednoten kot prijateljska tolažba ali vstop v osebni prostor. Pomembno je, kako in kdaj pride do dotika, saj je omejen z obilico pomenov (Cronise 1993). Jourard (1966), Remland, Jones in Brinkman (1995) so dokazali, da se pri dotikanju izrazijo razlike med kulturami in vedenji, tovrstno vedenje pa naj bi bil rezultat socializacije (Dibiase in Gunnoe 2004).

Naslov diplomskega dela vsebuje tudi pojem odsotnost dotika. Pri tem želim analizirati prvotni razlog, ki je privedel do edinstvene kulture odsotnosti dotika oziroma razumevanje dotika kot seksualnega, tj. »rezerviranega« za osebe v zakonskem ali partnerskem odnosu. Komel (Komel 2008) je pokazal, kako je odsotnost dotika pravzaprav ključna za razumevanje političnih in družbenih odnosov med ljudmi. Torej tam, kjer se ne dotikamo, tam pride dotik šele resnično do izraza in ravno tam lahko opazimo, kako se izrazi politična razsežnost dotika. Med prijatelji, znanci, kjer bi lahko pričakovali, da so dotiki nekaj spontanega, je moč opaziti zavestno izogibanje pred določenimi vrstami dotikov. Dotiki, ki so vrednoteni kot nezaželeni in ne kot kodificirani, naključni, odprejo področje »prepovedanih dotikov« (Komel 2008, 13). V tem pogledu ima vprašanje seksualnosti superiorno vlogo (Komel 2008). »Od zdravorazumskih prepovedi, ki temeljijo na dejanski nevarnosti kršitve pravila, se tabu loči po tem, da je nevarnost kot posledica kršenja tabuja zgolj iluzija. Toda s stališča učinka sta obe posledici v umu primitivnega človeka povsem istovetni« (Šterk 1998, 63). »Prepoved ne obsega zgolj neposrednega telesnega kontakta, temveč tudi metaforično reklo: priti v stik. Vse, kar misli spelje na prepovedano, kar izzove miselni kontakt, je prav tako prepovedano kot neposredni telesni kontakt« (Freud 2007, 78). Na neki točki začne prepoved dotika, hkrati s samim dotikom, presegati zgolj konkretno danost in delovati na neki drugi ravni, kjer se poraja vprašanje, ali imamo še opraviti z dotikom kot takim. Osnovno načelo politike dotika bi se

lahko v neki kar najbolj posplošeni, strnjeni in radikalizirani obliki glasilo: »Ne dotikaj se!« Ali še drugače, če se izrazimo v derridajevsko-nancyjevski maksimi »prave mere dotika«: »Ne dotikaj se(be) preveč!« (Kornel 2008, 138). V luči kulturne pogojenosti dotikov so seksualni in nasilni dotiki zadeva strogih pravnih omejitev, vendar tudi za tisto področje dotikov, ki niso zakonsko prepovedani, obstaja neka druga vrsta kodifikacije in problematizacije. Skrajnost dotika ni skrajnost stran od dotika, ki je vrednoten kot normalen, ampak primer dotika, stran od katerega se razprostira norma. Slednje se še najbolj odraža v primerih medkulturnih razlik, torej v obravnavanem primeru kulture Južne Koreje. Pomenskost in konotacije opredeljene vrste dotika se iz kulture v kulturo ali iz položaja v položaj spreminjajo, konstanta pa je težnja po urejanju praks in utrditvi pomenov v družbene oblike dotikanja, ki so legitimne. Zgoraj navedeno bi lahko v celoto strnila s pomočjo Classena, ki se sprašuje, ali se naučimo materinega dotika skupaj z maternim jezikom in slednjemu pritrjuje; nadalje piše, da se naše roke in telesa naučijo govoriti določeno govornico jezika, ki se oblikuje preko kulture in moduliranja posameznikov. Naučimo se, česa se dotika, načina dotikanja in pomena, ki ga pripisujemo različnim načinom dotikanja (Classen 2005, 13). Pravila, s katerimi urejamo načine dotikanja sebe ali drugih, se spreminjajo iz kulture v kulturo (Kornel 2008).

V kulturi Južne Koreje je dotik med različnima spoloma obravnavan kot seksualen, zato v južnokorejski kulturi velja prepričanje, da je dotik nezaželen. Menim, da se v odklonu do fizičnega dotika skriva prepad, ki oddaljuje odnos med moškim in žensko, otroci pa se takšnega odnosa v družini naučijo, zato so v mladih letih izpostavljeni odsotnosti izkazovanja čustev, ki se kaže skozi dotik, in ga tudi sami niso sposobni umestiti v družbeni in osebni okvir. Pri tem se kaže paradoks, saj se prakse dotikanja med istim spolom občutno razlikujejo; medtem ko je dotikanje med žensko in moškim nezaželeno, dotik med dvema ženskama ali moškima nakazuje na visoko raven naklonjenosti in vsekakor ne na homoseksualni odnos. Tovrstne prakse nezaželenega dotika med spoloma vrednotim kot take, ki ustvarjajo dva pola, in sicer moškega in ženskega, ki se redko združita v celoto in ne delujeta vzajemno. Prakse nezaželenega dotika se ne razodevajo z neposredno trditvijo o prepovedi, temveč je treba iti globlje in si vire, prek katerih se pisana beseda tudi družbeno vpelje v inverzni obliki, ponovno razložiti. Že v mladih letih se južnokorejski otroci učijo iz tradicionalnih etničnih knjig, ki so bile napisane pred več kot dvema stoletjema, in ravno to naj bi vplivalo na to, kako se najstnik in nadalje odrasel človek vede v odnosu do nasprotnega spola. Odsotnost dotika naj bi bila posledica učenja iz dveh pomembnih del kasnejše tradicije konfucionizma –*Mingxin Baojian* in *Saja Sohak* (Kaplan 2016).

Saja Sohak – The four character elementary learning – vsebuje 1250 znakov dolgo zbirko osnovnih moralističnih aforizmov in spodobnosti ter je danes najpogosteje uporabljena knjiga konfucionizma. Vsaj delno se načel, zapisanih v tej knjigi, uči polovica južnokorejskih osnovnošolcev v sklopu humanističnih tečajev in kampov, ki so dandanes organizirani tudi v javnih šolah. Specifični napotki v knjigi so ponotranjeni in pogosto usmerjajo vedenje in nazore južnokorejske družbe. Vsebina se osredotoča na razpon vedenjskih kod in ustreznega obnašanja, mnogo aforizmov pa je zbranih iz del korejskega učenjaka konfucionizma, Yi I Yulgok (1536-1584). Vsebinsko se *Saja Sohak* deli na določene komponente družbenih odnosov, ki usmerjajo vedenje, in sicer na ubogljivost in poslušnost otrok, razlikovanje med možem in ženo, delitev med mlajšimi in starejšimi brati in sestrami, spoštovanje učiteljev, čaščenje starejših, sprejemanje gostov, ustrezno sklepanje prijateljstev in splošne vidike spodobnosti. Nekateri vsebinski napotki se gibljejo znotraj meja anahronističnih, seksističnih in paternalističnih okvirov, vendar se te vsebinske napotke še vedno uporablja za namene poučevanja obsežnega dela južnokorejske populacije, zaradi česar je *Saja Sohak* v samem vrhu po pomembnosti za južnokorejsko kulturo 21. stoletja (Kaplan 2016). Analiza specifičnih komponent dela *Saja Sohak* razkrije morebitne napotke, ki bi lahko delovali kot dejavniki, zaradi katerih je opazna odsotnost dotika med spoloma. Pri opisovanju odnosa med možem in ženo ni zaslediti besed, ki bi odnos opisovale kot intimen, intimnost v smislu bližine je »rezervirana« za odnos med očetom in sinom; zakonska zveza je enotnost dveh različnih spolov z notranjimi in zunanji razlikami, kjer je mož v vlogi voditelja, žena pa mu sledi – »The husband calls and the wife follows« (Kaplan 2016, 245). Pri tem velja omeniti, da je v južnokorejski družbi dotik znotraj istega spola nekaj povsem običajnega, prav tako izkazovanje naklonjenosti do prijateljev z dotikom, denimo s poljubom ali objemom, ni nič nenavadnega. To lahko pripišemo delu v *Saja Sohak*, ki prijatelje in prijateljstvo vrednoti kot sestavni del življenja, brez katerega ljudje ne morejo obstajati, in jih torej povzdiguje na sam vrh (Kaplan 2016). *Mingxin Baojian* (drugo ime *Ming-hsin pao-chien*) se obravnava kot delo, ki izvira iz časov šole *Ch'ing-t'an* – Pure conversation school – po kateri so se ravnali predvsem učenjaki obdobja Wei-Chin (220 – 419). Delo je moralna razprava, ki vsebuje tradicionalno etiko konfucionizma, od samodiscipline do družinskih odnosov in dolžnosti posameznika do soseda ter države (Chan 2015). Delo je vsebinsko prežeto z vplivom antičnih klasikov in filozofov, maksimo učenjakov Sung in taoističnimi izreki, ki spodbujajo k moralnim načelom (Wang 1983, 364).

Andersen in Leibowitz (1978) sta ugotovila, da je nelagodje v komunikacijskem procesu pozitivno povezano z izogibanjem dotika. Bližina odraža pristop proti pripadnosti in pozitivno vrednotenim občutkom, medtem ko je nelagodje v komunikaciji izogibanje odnosu v prid omejevanju. V splošnem, se stopnja izogibanja dotikov, ki jo ljudje zaznavajo, razlikuje s kulturo (Hall 1966; Remland in Jones 1988; Beaulieu 2004). Hall (1966) je družbe imenoval na osnovi tega, v kolikšni meri se poslužujejo izogibanja dotika, in Južno Korejo prepoznal kot družbo, v kateri, vsaj v smislu dotikanja v javnosti, velja odsotnost dotika. Ruch (1989) in McDaniel ter Andersen so Halla pri opredelitvi južnokorejske kulture kot kulture, ki goji odpor do dotika, v celoti podprli. Južnokorejci vsakršno javno izkazovanje čustev vrednotijo kot neprijetno in se mu zato tudi izogibajo (Park 1993); osebi v partnerskem odnosu se izogibata kakršnemu koli zunanjemu izkazovanju naklonjenosti (Kim 1977). To potrjujejo tudi Park in Kim (1992) ter Matsumoto, Takeuchi, Andayani, Kouznetsova, in Krupp (1998), ki poleg tega navajajo, da imajo prebivalci Južne Koreje takoj za Rusi uveljavljeno najvišjo stopnjo ekspresivnega nadzora, kar naj bi bil odraz konfucijanske vrednote (samo)obvladovanja. Zdi se, da kljub globalno razširjenim vplivom, vpliv vrednot konfucionizma ohranja nadrejen položaj. Ne glede na ekonomske, družbene ali politične spremembe, vpliv kulturne družbene dediščine še vedno vpliva na oblikovanje prepričanj in vrednot (Inglehart in Baker 2000). Ni videti, da bi sila globalizacije izpodrinila tradicijo konfucionizma (Merkin 2009).

4 BOJ FEMINIZMA, MIZOGINIJE IN KONFUCIONIZMA

Konfucionizem, najmočnejša politična ideologija predmoderne vzhodne Azije, je ženske prikrajšal za osnovne pravice, hkrati pa je spodbujal strogo družbeno strukturo, ki ni priznavala sposobnosti in dostojanstva žensk (Kim 2011). Zatiranje in omejevanje žensk, ki ju je osnovala in širila konfucionistična filozofija, se je nadaljevalo z vladavino Japonske nad Korejo, vendar so se v tem času pojavila prva prizadevanja za vzpostavitev enakovrednih odnosov med spoloma. V nadaljevanju želim odgovoriti na vprašanje, kako je kolonializem poustvaril že obstoječe razlike med spoloma, poglobil moško nadvlado nad ženskami in kako so se ženske borile proti omejitvam ter ustvarile temelje za prihodnje generacije žensk. Pozornost namenim okoliščinam, ki so vodile v ustvarjanje nove ženske v Koreji, predvsem v času japonske kolonizacije Koreje; v obdobju 1895 – 1945, torej poznemu devetnajstemu stoletju, ko je Koreja odprla vrata zunanjemu svetu, saj je bila do takrat relativno izolirana.

4.1 Vladavina Japonske in *New women* – asociacija prvih feministk

Gibanje *New Woman*, ki se je širilo z Zahoda proti Aziji v poznem devetnajstem stoletju in zgodnjem dvajsetem, je izzvalo obstoječe vidike glede ženske seksualnosti in ženskosti ter zahtevalo določene pravice (Heilmann in Beetham 2004, 1). Dela, kot je denimo *New women in colonial Korea*⁴, pričajo o središčni vlogi, ki jo imajo ženske pri ustvarjanju nove Azije in poustvarjanju ženskosti Azijk. Potreba po razumevanju raznolikosti praks ženstvenosti in ženskosti na globalni ravni se je povečala z naglim napredkom globalizacije. Avtorica Hyaeweol Choi obravnava pojav nove ženske v Koreji, pozornost pa namenja obdobju od poznega devetnajstega stoletja, ko je Koreja odprla vrata zunanjemu svetu, do sredine leta 1930, ko je bila Koreja pod kolonialno vladavino Japonske (1910 – 1945). Avtorica kontekstualizira pojav in razvoj fenomena nove ženske (angl. *New Woman*) in modernega dekleta (angl. *Modern Girl*) v kolonialni/imperialistični Koreji v povezavi med lokalnimi/nacionalnimi dinamikami in globalnimi trendi (Choi 2013).

Leta 1920 je prva korejska feministična revija – *Sin yoja* (*New Women*) –, ki jo je ustanovila Kim Wonju, pozivala k liberalizaciji žensk, ki so bile obravnavane kot sužnje. Cilj, za katerega so se pri reviji zavzemali, je bilo spodbujanje emancipacije in odkrivanje poti, ki bi pripomoglo k oblikovanju družbenega reda, ki bi bil osnovan na kakovosti življenja obeh spolov. Revija je dejansko in simbolično pomenila začetek obdobja nove ženske, z močnim občutkom zgodovinskega posredovanja v zavzemanju za ideje, vizije in razumevanje žensk samih. Prisotna so bila prizadevanja, da bi se ženski populaciji približalo izjemne dosežke žensk v antični zgodovini, prav tako pa tudi različne karijerne poti sodobnih žensk na globalni ravni, tako, da bi bralci prebudili svoj potencial kot svobodna, neodvisna in sposobna bitja. Revija *Sin yoja* se je od drugih knjig za ženske (naprimer *Yojagye*; angl. *Women's world 1917-1921*) razlikovala po tem, da so bile v njenem uredniškem in administrativnem kolektivu izključno ženske, z izjemo enega moškega svetovalca. Alice Appenzeller, ameriška misijonarka, ki je v Koreji delovala kot učiteljica, je dejala, da je ta revija prva, ki so jo ženske označile za svojo (Appenzeller 1920, 11). Pri reviji so se posluževali strategije, ki je vabila ženske vseh družbenih položajev, da prispevajo k novim možnostim žensk, jih spodbujala k javnemu izražanju notranjih želja in deljenju izkušenj s splošnim zanikanjem osnovnih človeških pravic žensk (*Sin yoja* 2 1920, 64). Tako je omenjena revija začela resno obravnavati moderno feministično razpravo in doprinesla k utrditvi fenomena nove ženske v javni zavesti Korejcev. Znotraj

⁴ Knjiga *New women in colonial Korea*, avtorice Hyaeweol Choi, obsega angleške prevode osrednjega arhivskega gradiva, ki se osredotoča na razvoj Nove ženske – *sin yōsōng* – med poznim devetnajstim stoletjem in prvo polovico dvajsetega stoletja.

političnega in družbenega konteksta dvajsetih let preteklega stoletja, so bile objavljene številne revije, časopisi in literarna dela, ki so služila kot forum, v katerem so bile konkurenčne trditve ideala nove ženske predstavljene širši javnosti. Pritok novih idej in praks metropolitanske, kolonialne moči Japonske in modernih zahodnih držav, ki ga je dodatno spodbujala naraščajoča industrializacija in urbanizacija, je krepil vznemirjenje sodobne izkušnje. Okrepile so se številne organizacije, ki so stremele k uresničevanju raznolikih ciljev – literarnih, kulturnih, političnih in verskih. Med letoma 1920 in 1929 je bilo ustanovljeno okoli 450 ženskih društev, ki so imela različne cilje, od izobrazbe do razsvetljenja, vere in socializma (Nam 1991). Diskurz in izkušnja nove ženske v kolonialni Koreji sta se razvila v kontekstu križanja sodobnosti Zahoda, korejskega nacionalizma, nadaljevanja načel konfucionizma, in raznolikih ideoloških prepričanj (Yoo 2008; Choi 2009a). Definicija nove ženske – *New woman* –, v sodobni južnokorejski študiji, prav tako pa tudi v časopisju dvajsetih let preteklega stoletja se pojavlja v številnih različicah. Nekateri ponujajo precej obširne definicije, ki zajemajo širok razpon žensk z različnimi izvori – od nekvalificiranih delavk in kmetic z osnovno stopnjo pismenosti, do tistih z višjo izobrazbo, ki so se šolale v tujini (Chu 1933; Mun 2003; Inoue 2005). Popularizirana podoba nove ženske v letih 1920 in 1930 je bila pogosto povezana s študentkami – *yohaksaeng* – in majhno skupino elitnih žensk, ki so leta 1920 postale ugledne javne osebnosti na področju umetnosti, književnosti, izobraževanja, novinarstva in politike (Sin 1986; Yon'gu konggan suyu+nomo kundae maech'e yon'gu t'im 2005, 13–51). Glede na dolgo zgodovino žensk brez formalne izobrazbe ali kakršne koli vidne javne vloge, je pojav nove ženske javnost navdušil, hkrati pa sprožil zaskrbljenost glede naraščajoče nestabilnosti v zasebnem oz. družinskem življenju, za katerega so bile zadolžene ženske oz. ki je bilo rezervirano za ženske. Na eni strani je nova ženska pomenila navdih za sodobno obdobje, saj je bila izobražena in je predstavljala informirano udeleženko hitro spreminjajočega se sveta, po drugi strani pa je bila obravnavana kot slab zgled prihodnjim generacijam žensk, saj je predstavljala izziv spolnim normam konfucionizma, spodbujala spolno enakopravnost in predstavljala grožnjo tradicionalni družinski strukturi. Javnost je takšne ženske dojemala kot take, ki so zavrnile sveto naravo materinstva, ki so se zapletale v zunajzakonska ljubezenska razmerja in se vdajale užitkom nakupovanja. Takšna podoba je bila pogosto združena z branjem ljubezenskih zgodb, gledanjem filmov prostaškega amerikanizma in nošenjem oblačil, ki kažejo na vpliv Zahoda, kot na primer nošenje visokih pet in paža (P'albong Sanin 1924). Intelktualna literatura dvajsetih in tridesetih let dvajsetega stoletja kaže na vsesplošno, stereotipno podobo nove ženske, kot lahkomišelnice, domišljave in sebične, ter resne poskuse, posebno žensk, ki so se trudile popraviti takšne napačne prikaze in čezmerno posploševanje (Ardis 1990; Canning

1994; Bennett 2006). Skupina novih žensk *New Woman* iz leta 1920 je bila višek hkrati pa tudi izziv; služila je kot motivacija za »civilizacijo in razsvetljenje« in je videna kot del težnje Korejcev za sodobno državo, ki se je pojavila v poznem devetnajstem stoletju (Tikhonov 2007). Od začetka korejske politike odprtih vrat leta 1876 so razsvetljensko usmerjeni intelektualci, ki so bili pod vplivom zahodnih civilizacij in naraščajoče imperialistične moči Japonske, v diskurz »civilizacije in razsvetljenja« začeli vključevati vprašanja, zadevajoč ženske (angl. *woman question*) (Lee 1996, 337–360). Nove zbirke revij, časopisi in literatura so zagotovili prizorišče, ki je bilo ključno za ustvarjanje in širjenje novega spolnega diskurza. Med njimi je bila posebno pomembna ustanovitev časopisa *Tongnip sinmun* (angl. *The Independent*) leta 1896, ki je izhajal v ljudski korejščini z namenom, da bi lahko do vsebine dostopali tako moški kot ženske nižjih družbenih razredov. Časopis *Tongnip sinmun* je igral pomembno vlogo pri posredovanju novih spolnih praks in norm (Choi 2013).

Kot odgovor na obdobje hitrih sprememb so ženske začele javno izražati svoja mnenja. Razširjanje okrožnic za ustanovitev deklških šol leta 1898, je nakazovalo na aktivno vključevanje žensk pri družbenih spremembah, še posebno pa je bila pozornost namenjena izobrazbi žensk in spolni reformi. Prav to vključevanje žensk v proces družbenih sprememb je bila prva deklaracija pravic žensk v Koreji, saj so se ženske zavemale za enakopravnost pri izobraževanju in spoštovanje s strani moških in družbe nasploh, kar je tudi vodilo v ustanovitev prve ženske organizacije v zgodovini Koreje, organizacije *Ch'anyanghoe*, katere članice so bile predvsem ženske višjega družbenega razreda, Seoula. Poudarek je bil na izobraževanju žensk, ki bi pripomoglo h gradnji močnejše države in je predstavljalo temelj razsvetljensko usmerjene skupine. Ideja o omogočanju izobrazbe vsem se je razširila po državi, ko je med letoma 1905 in 1910, po tem ko je Koreja postala protektorat Japonske, bila ogrožena neodvisnost Koreje. Izobrazba je bila vrednotena kot ključna strategija za rešitev države. Podpora javnemu šolstvu je vodila v porast številnih novih ustanov izobraževanja (Choi 2013).

Duh »patriotskega razsvetljenja« (Choi 2013, 5) je bil prisoten v tiskanih tiskanih medijih in družbenokulturnih dejavnostih. Medtem ko je bila tradicionalna junaška podoba korejskih žensk oblikovana znotraj predpisanih spolnih etik konfucionizma, torej osredotočena na hčerko, zvesto ženo in požrtvovalno mati, je nova podoba žensk, na prelomu dvajsetega stoletja, v ospredje postavila vključitev žensk v oblikovanje nove države in dolžnost, ki jo imajo ženske pri reševanju države pred agresivnimi strategijami tujcev. Nova ženskost se je osredotočala na dolžnosti in odgovornosti žensk kot državljanek. V tem diskurzu so bile ženske vključene v javno sfero, da bi prispevale k razvoju nove države, čeprav so bile ženske še vedno močno

zaznamovane s tradicionalnimi vlogami družinske strukture. Od ženske se je pričakovalo, da bodo prispevale k državi, saj naj bi bila država nekakšen »podaljsek« družine. Reklo *zveste matere in dobre žene* je bila v imperialističnem obdobju pomemben sestavni del v diskurzu nove ženske (Yoo 2008, 85–94). Veliko število skupin izobraženih žensk se je javno začelo pojavljati sredi leta 1910. Te ženske so bile del prve generacije, ki je prejela »sodobno izobrazbo« (Choi 2013, 5). Izobrazba je bila obravnavana kot koristen dejavnik pri razvoju sodobne države. Preden je korejska vlada začela z ustanavljanjem šol za dekleta so tovrstno delo opravljali ameriški protestantski misijonarji, pionirji v zagotavljanju izobraževanja dekletom in ženskam. Šola *Ewha Hakdang*, ki je bila ustanovljena leta 1886, je bila prva šola za dekleta v korejski zgodovini. Vlada je posvečala pozornost izključno nudenju sodobnega šolanja fantom in moškim, čeprav se je nenehno poudarjalo, kako pomembno je, da vsi dostopajo do sodobnega izobraževanja (Choi 2009a, 86–120). Čeprav se je število dekliških šol povečalo, je delež deklet in žensk, ki se je šolalo, ostal majhen. Leta 1919 je osnovno šolo obiskovalo zgolj 2,2 odstotka korejskih deklet, medtem ko je bil na Japonskem delež deklet 98,8 %. V tujini se je izobraževalo izjemno majhno število korejskih deklet, večinoma na Japonskem. Do leta 1920 je število deklet, ki so se izobraževale v tujini, preseglo število deklet, ki so obiskovale enakovredne šole v Koreji. Sklep, da v obdobju japonskega kolonializma ni bilo mogoče zaslediti velikega števila izobraženih žensk, je upravičen. Navkljub vsemu pa je majhno število izobraženih žensk zadostovalo za njihov prodor na področjih umetnosti, literature, novinarstva, medicine in socialnega dela ter je imelo daljnosežni učinek simbola sodobnosti. Prepoznavnost uspešnosti žensk je pripomoglo k snovanju novih praks spola. Veliko pozornosti je bilo namenjeno vključevanju žensk v javni diskurz medijev in njihove mu prizadevanju za poklicne kariere ter politično aktivnost. Diskurz nove ženske, strategije in cilji gibanj tako političnih kot družbenih, ki so se bojevala za pravice žensk, so se po seznanitvi s socializmom v Koreji močno spremenili. Ženske socializma so se v času, ko se je v kolonialni Koreji razmahnila industrializacija in ruralno osiromašenje, osredotočile na boj proti družbenim razredom, fevdalnemu običajem, pozornost pa so namenile tovarniškim delavkam, ki so bile na robu družbe, izkoriščane, žrtve spolnih zlorab in ki so delale v nevarnih pogojih (Yoo 2008, 95–160). Ženske so v gibanja vključila tudi kmetice, ki so predstavljale večino ženske populacije v kmetijsko usmerjeni Koreji (Choi 2013).

4.1.1 Temelji korejskega feminizma

V tem poglavju obravnavam pojav treh značilnih ženskih skupin, od katerih je vsaka temeljila na različnih prioritetah. *Liberalna feministična skupina* je v ospredje postavljala osebno

svobodo in enakopravnost. Njihovo delovanje se je osredotočalo na zavračanje zatiralne narave tradicionalnih navad, pri katerih je bila rdeča nit ženska podrejenost moškemu, hkrati pa so zagovarjale pravice žensk do lastnega zadovoljstva. Napovedovale so nove diskurze o ljubezni, zakonu, modi, devištvu in razvezi. Program liberalne feministične skupine je zavzemal večino strani popularnih revij, ker je predstavljal drugačne, posodobljene nazore in ker je bil tarča kritik ter posmehovanja s strani konservativnih intelektualcev. Glede sistematičnega doseganja postavljenih ciljev pa na državni ravni liberalne feministke nikoli niso bile dobro organizirane. Ena izmed potencialno močnih skupin je bila *Ch'ongt'aphoe*, ustanovljena leta 1920, ki je sodelovala pri pripravi ustanovitve feministične revije *Sin yoja*. Tako revija *Sin yoja* kot skupina *Ch'ongt'aphoe* se nista dolgo obdržali. Članice so pripadale skupini najbolj uglednih feministk, ravno to pa je predstavljalo težavo za njihov obstoj, saj je bila njihova vizija sodobnih ženskih subjektivitet pogosto obravnavana kot izzivalno posnemanje zahodnjaških in japonskih trendov in je bila večini korejskih žensk nepomembna. *Organizacija krščanskih žensk* je bila dobro organizirana, članom pa je zagotavljala trdno osnovo za izboljšanje problematike v zvezi s pravicami žensk. Primarno je bil program zasnovan na veri in z vero povezanimi dejavnostih, hkrati pa je bila pozornost namenjena lastni organizaciji za doseganje specifičnih ciljev. Vrhunec delovanja predstavlja ustanovitev združenja YWCA (angl. *Korean Young Women's Christian Association*). Združenje je delovalo tudi v mednarodnem okolju in se je zavzemalo za preprečevanje tradicionalnih pravil spola, izobraževanje žensk, njihovo ekonomsko neodvisnost in enakopravno zakonsko zaščito ter vključevanje v gibanja za državno prenovo in neodvisnost (Ch'on 2000). Prva socialistična ženska skupina *Choson yosong tonguhoe* je bila ustanovljena leta 1924. Skupina je bila pomembna, saj se je osredotočala na sistematično, zgodovinsko in teoretično razumevanje družbenih struktur, ki so vodile v družbenoekonomske probleme in pojav spolnega zatiranja. Ekonomsko preoblikovanje je skupina obravnavala kot osnovo za emancipacijo žensk, zato se je pri preoblikovanju družbenoekonomskega in političnega položaja osredinila na delavke. Članice socialistične skupine so tujo ideologijo socializma interpretirale dobesedno in jo skušale v kolonialni Koreji – dotlej v družbi, ki je še vedno bila fevdalno kmetijska –, mehanično uveljaviti. Z ustanovitvijo socialistične skupine *Friends of the Rose of Sharon* (*Kunuhoe*) so se pojavile tudi kritike, da bi se morala skupina osredotočiti na razsvetljenje in boj proti spolni diskriminaciji in ne na boj proti fevdalnim ostankom (Choi 2013).

Pri interpretacijah nove ženske v Koreji se je pojavil izraz »sodobno dekle« (angl. *Modern girl*, znano tudi kot *modon kol*), ki v nasprotju z novo žensko, pooseblja različne ekonomske,

kulturne in simbolne stvarnosti (Choi 2013, 10). Od sredine leta 1920 se je ideja sodobnega dekleta širila z vplivi iz Kitajske, Japonske in Zahoda. V popularnih medijih je bila prikazana kot lahkomiselna, domišljava in promiskuitetna ženska. Medtem ko je sodobno dekle na Japonskem izpodbijalo moralne standarde *statusa quo* posebno v povezavi s seksualnostjo, pa je bilo vprašanje spolne svobode v Koreji obravnavano skoraj kot tabu. Spolna dejavnost je bila s strani ideoloških prepričanj vrednotena kot razvratna in znamenje brezglavega vedenja. Kim Sujin meni, da sodobno dekle ni bilo toliko resnični subjekt kot stereotip in da je pojem sodobnega dekleta postal učinkovit izhod za posmehovanje, ki je vedno bilo zakoreninjeno v pričakovanjih in željah nove ženske. Sodobno dekle je bilo torej enako »slabi« ali »amerikanizirani« novi ženski (Kim 2005, 271–272). Amerikanizirana ali westernizirana ženska v vlogi matere in žene ne more predstavljati temelja za državo. Zaničljivo označevanje je pogosto služilo trivializaciji in denacionalizaciji žensk, če so njihove ideje ali vedenje predstavljali grožnjo in žalitev patriarhalni hierarhiji in nacionalizmu. Sodobno dekle služi kot hevristična kategorija, ki se jo uporablja pri raziskovanju spolno opredeljene sodobnosti in globalizacije, hkrati pa pokaže, kako so kulturni tokovi oblikovali sodobno ženskost v različnih okvirih. Sodobni pogled v južnokorejski družbi je nedvomno globalen, v jedru edinstvenega dotoka novih idej, tehnologij in podob, kljub temu pa je nenehno prisotna zaskrbljenost ravno zaradi tujih vplivov na ženske (Choi 2013).

4.2 Konstrukcija vojaške prostitucije in seksualno suženjstvo

V času Azijsko-pacifiške vojne je japonska vlada mobilizirala v vojaške borde približno 200.000 azijskih žensk, da bi služile japonskim vojakom (Min 2003). Večina je bila mladih, neporočenih žensk iz Koreje, takratne japonske kolonije, ki so bile prisiljene v seksualno suženjstvo. Za razliko od japonskih žensk, ki so služile častnikom, so korejske spolne sužnje služile velikemu številu moških in so bile deležne bolj surovega odnosa (Yun 1988; Kurahashi 1994). Poleg neposrednih negativnih učinkov je ena izmed ključnih posrednih posledic tovrstnega prisilnega vpoklica ta, da so ženske zaradi sramu storile samomor, njihov omadeževan sloves, ki v korejski družbi igra pomembno vlogo, saj je za kulturo značilno, da se ceni čistost (angl. *chastity*) pa je pomenil, da so bile lahko zgolj v vlogi sekundarnega zakonskega partnerja oziroma druge žene (Ward in Lay 2016).

4.2.1 Kontradikcija spolnega dela – od stigme do običajnosti

Z analizo političnoekonomske in družbene zgodovine, kulturno zakoreninjene ravnodušnosti do okoliščin ženskega spolnega dela, ki se jo pripisuje maskulinemu odnosu do prostitucije kot stigmatizirane, a običajne prakse, kjer so ženske služile za zadovoljevanje moških spolnih želja in potreb (Soh 2009) se osredotočim na prakse ženskega spolnega dela v času Azijsko-pacifiške vojne (1931–1945), Korejske vojne (1950–1953) in podpisa bilateralnega sporazuma med Korejo in Japonsko iz leta 1965.

V Južni Koreji je bila registrirana prostitucija uradno odpravljena leta 1947 pod vodstvom Združenih narodov ameriške vojaške vlade v Koreji. Zasebni sistem javnega spolnega dela žensk (angl. *customary business*) pa se je razvijal v množici oblik in na številnih mestih. Od leta 1945 je vojska Združenih narodov v številnih lokalnih taborih brez težav dostopala do spolnih uslug, ki so jim jih nudile t.i. *comfort women*, čeprav je bil na Japonskem in v Koreji sprejet zakon, ki je prepovedoval prostitucijo. Ženske, ki so nudile uteho naj bi preprečevale posilstva. Ta pojem naj bi zajemal na tisoče žensk, ki so bile prisiljene v prostitucijo in seksualno suženjstvo za namene japonske vojske v času Azijsko-pacifiške vojne med letoma 1931 in 1945. Uporabljal se je tudi v povojni Japonski in postkolonialni Koreji za označevanje spolnih delavk, ki so služile vojski. V tem diplomskem delu se osredotočam na žensko spolno delo in zgodovinsko vlogo države, ki jo je imela pri tem, kar je Lie poimenoval kar »state as a pimp« (Lie 1997). Tako Japonska kot Južna Koreja sta institucionalizirali vojaško prostitucijo za tuje sile, ki so bile prisotne v povojni Japonski in osvobojeni Koreji. Omenja se tudi sistem »speciak« »comfort women« (Soh 2009, 44) južnokorejske vojske, sprejet med korejsko vojno (1950–1953). V povojnih letih ni prišlo do sprememb v položaju žensk, saj sta negativen odnos do prostitucije in omenjena marginalizacija žensk na trgu dela vplivala na pomanjkanje zanimanja za reševanje problematike ženskih spolnih delavk in boj za družbeno pravičnost. Vladni uradniki Južne Koreje problematike nujenja spolnih uslug niso obravnavali kot pomembno štirinajst let (1951–1965), tj. skozi celotno obdobje, v katerem so potekala bilateralna pogajanja za stabilizacijo diplomatskih odnosov med Korejo in Japonsko. Obravnavali so ga kot vojaško obliko prostitucije ali stigmatizirano spolno delo. Po podpisu bilateralnega sporazuma z Japonsko, je korejska družba dopustila obstoj seks turizma, imenovanega *kisaeng*, kar v prevodu pomeni tradicionalno korejsko kasto žensk, namenjenih za zabavo japonskih moških, kar je pogosto vključevalo tudi prostitucijo. Koreja je zaradi zaslužka v tuji valuti, ki ga je prinašala prostitucija, začela vrednotiti ženske kot pomemben človeški vir državnega ekonomskega razvoja. Zakon za preprečevanje prostitucije se ni več

nanašal na prostitutke, ki so služile tujim obiskovalcem v posebnih hotelih, niti na prostitutke, ki so služile ameriškim vojakom v taborih. V sedemdesetih letih so morale ženske, če so želele uradno nuditi spolne usluge tujcem, pridobiti dovoljenje, ki je dokazovalo njihov zdravstveni status in udeležbo na orientacijskih predavanjih, ki so jih vodili moški profesorji in na katerih so poudarjali, kako pomembno in patriotsko je nudenje spolnih uslug za pridobitev tuje valute za ekonomski razvoj države (KCWU 1983, 24). Organizirana potovanja *kisaeng* so postala vir dohodka številnih mladih Korejk, država pa je z evfemizmi skušala zakriti množično prostitucijo. Vidna je podobnost med vidikom konfucionizma, ki je ženske postavljali v zasebno sfero gospodinj, in med žensko *kisaeng*, ki je prav tako skrbela za moškega, ga hranila in mu nalivala pijačo, temu pa je sledil spolni odnos (KCWU 1983, 19). Konec Azijsko-pacifiške vojne ni prinesel konca vojaški prostituciji in seksualnemu suženjstvu. Izkoriščanje se je nadaljevalo še pol stoletja, čeprav prisilno rekrutiranje ni več prevladovalo. Nadomestili so ga zvodniki in podjetniki, ki so nadaljevali s prisilnimi metodami pridobivanja mladih žensk nižjih družbenih razredov. Danes se žensko spolno delo v Južni Koreji pojavlja v številnih dejavnostih – v obliki hostesnega dela, masažnih storitev, erotičnega plesa in odkriti prostituciji (Soh 2009).

5 RAZISKAVE O SPOLNEM VEDENJU

V južnokorejski družbi je od leta 1980 moč opaziti naglo modernizacijo, sedanost pa naj bi predstavljala čas seksualne maturacije Južne Koreje. Modernizacija na področju spolnosti in današnja, manj konservativna družba vpliva na nazore in izkušnje mladostnikov, ki se močno razlikujejo od vrstnikov v preteklih letih. Zanimanje javnosti za vrsto družbenih in zdravstvenih vprašanj, ki so povezani s seksualnostjo, v javnem diskurzu narašča. Teme, ki se navezujejo na splav, porast mladostniških nosečnosti in spolnega nasilja, homofobijo ter širitev spolno prenosljivih bolezni, so predmet razprav skupnosti (Youn 1996). Namen pričujočega diplomskega dela je preučiti spolne prakse južnokorejske družbe, opredeliti značilnosti spolnega vedenja glede na spol in določiti dejavnike, ki ustvarjajo ter oblikujejo družbeno dojemanje intimnosti.

5.1 Značilnosti spolnega vedenja mladih v južnokorejski družbi

Kultura označuje skupek dejavnosti in ustanov, ki služijo ureditvi medsebojnih odnosov med ljudmi, hkrati pa je težnja kulture tudi omejevanje spolnega življenja (Freud 1975). Čeprav je južnokorejska družba v preteklih dveh desetletjih doživela izrazite spremembe, seksualnost ostaja tema, o kateri se redko odkrito razpravlja, kar lahko pripišemo družbeni tabuizaciji javnih razprav seksualnosti in predzakonske spolnosti. Danes je v Južni Koreji moč zaznati številne

kulturne omejitve, ki so povezane z mladostniškim spolnim vedenjem, saj naj bi mladostniki večino časa posvetili učenju in doseganju akademskih uspehov. Tovrsten odnos je posledično vodil v skoraj popolno odsotnost spolne izobrazbe v Južni Koreji vse do osemdesetih let prejšnjega stoletja (Youn 1996).

Teme, ki se osredotočajo na mladostniško spolnost, so postale predmet zanimanja in družbena skrb prav zaradi naraščanja spolnih aktivnosti in nenačrtovanih nosečnosti, splavov in spolno prenosljivih bolezni, vključno z okužbo z virusom HIV. Čeprav je v južnokorejski družbi večina okuženih z virusom HIV moških, narašča tudi število okuženih žensk. V letu 2005 je bilo okužene 90,7 % moške populacije, ženske pa 9,3 %. Najverjetneje se bo stopnja žensk, okuženih z virusom HIV, višala zaradi razlogov, kot so hitro naraščajoče število okuženih moških in tvegano spolno vedenje. Podatki kažejo, da je večina Južnokorejč bila okužena z virusom HIV prek heteroseksualnih stikov oziroma spolnih odnosov z okuženim moškim. Kljub podatkom o naraščajoči ogroženosti reproduktivnega zdravja mladostnikov, mnogi ob prvem spolnem odnosu ne uporabijo kondoma, niti ga ne uporabljajo redno. V primerjavi z nekaterimi drugimi državami je uporaba kondomov med južnokorejskimi mladostniki glede na splošno populacijo razmeroma nižja. Ugotovljeno je bilo, da se dosledne uporabe kondomov poslužuje zgolj 18,6 % neporočenih, spolno aktivnih mladih, starih 18–29 let (Cho in Sohn 2003). Uporaba kondomov ob prvem spolnem odnosu med južnokorejskimi študenti je bila 18,7 % za moške in 13,4 % za ženske (Kang 2001), medtem ko je uporaba kondomov med srednješolci še nižja – kondome uporablja manj kot 10 odstotkov srednješolcev in srednješolk (Han in Sohn 2002). Raziskava, ki sta jo izvedla Chun in Sohn (2003) je pokazala, da je pri moški populaciji večja verjetnost izkušenj na področju spolnosti v primerjavi s populacijo žensk. Prav tako je opazen večji delež moških, ki so poročali o spolnih izkušnjah z dvema ali več spolnih partnerjev v obdobju preteklih dvanajstih mesecev. Ženske so v primerjavi z moškimi v manjši meri poročale o dosledni uporabi kondomov s stalnim partnerjem in v drugih vrstah partnerskih odnosov. Večja verjetnost, da bodo trdile, da so kondomi ustrezna zaščita pred spolno prenosljivimi boleznimi potrdili je bila pri moških, vendar pri obeh spolih prevladuje stališče, ki problematiko nizke stopnje uporabe kondomov dodatno otežuje, saj med moškimi in ženskami velja prepričanje, da uporaba kondomov zmanjšuje spolni užitek, nakup ustrezne zaščite pa jih spravlja v zadrego. Povprečna starost pri prvem spolnem odnosu je za južnokorejske moške nižja za tri leta v primerjavi z ženskami, ki naj bi prvi spolni odnos doživele pri štiriindvajsetih letih, medtem ko se moški v povprečju poročijo kasneje kot ženske. To razliko bi bilo mogoče pojasniti s tem, da se mladi moški poslužujejo spolnih odnosov s

prostitutkami ali starejšimi ženskami. Približno 13 % mladih moških, starih od 20 do 29 let, je poročalo, da so imeli spolne odnose s prostitutkami (Cho in drugi 2004). Tradicionalne spolne vrednote korejske družbe so se začele spreminjati s svetlobno hitrostjo zaradi naglega porasta ženske mladostniške prostitucije (Chung 1999). Porast najstniške spolne izkušnje je vodil v zniževanje starosti, pri kateri mladi doživijo prvi spolni odnos. Večina nosečih neporočenih žensk, tj. 76,5 % je prvi spolni odnos doživela v najstniških letih, povprečna starost nosečih južnokorejskih mladostnic pa se je iz 18–19 let znižala na 15–16 let (The Women's News 1998). Čeprav je južnokorejska družba pod močnim vplivom konfucionizma, je Južna Koreja zaradi hitre industrializacije v preteklih štirih desetletjih doživela obsežno družbeno spremembo. Industrializacija je prinesla spremembe v tradicionalnih vrednotah in normah družinskega življenja, tudi v odnosu med starši in otroki, kar je posledično vodilo v slabitev starševskega vpliva. Generacija staršev je imela bolj tradicionalno naravnane vrednote, kar zadeva odnos do zakona in spolnosti (Kim 1998; Yang 1996), pričakovanja glede njihovih otrok (Park 1986) in odgovornosti otrok (Sung 1995) v primerjavi z njihovimi potomci. Razkorak med generacijami je bil znatno bolj opazen v generaciji staršev in mladostnikov, kot v generaciji staršev in starih staršev (Yoon 2004).

Tako moški kot ženske se poslužujejo predzakonskih spolnih razmerij, vendar raziskave kažejo, da je dejavnik ljubezni bolj prisoten pri populaciji žensk. Ženske poročajo o potrebi po doslednejših normativih za spolne aktivnosti (Cohen in Shotland 1996), višji stopnji predanosti (Bettor, Hendrick in Hendrick 1995; Hynie, Lydon, Cote in Weiner 1998) in ljubezni do partnerja, kot o dejavniku, ki odloča, ali bo ženska vstopila v spolni odnos (Yoon 2002b). Globalno gledano je v preteklih letih število spolnih partnerjev mladostnikov in priložnostne spolnosti narastlo (Santelli in drugi 1998), kar nakazuje na to, da se mladostniki poslužujejo sporadične in nenačrtne spolnosti (Chilman 1986), kar velja tudi za Južno Korejo. Na nenačrtovane spolne odnose mladostnikov naj bi vplivali tudi starejši bratje ali sestre. Informacije o spolnosti se v družbi Južne Koreje prenašajo ravno s starejših do mlajših bratov ali sester, pri čemer naj bi spolnost starejših članov vplivala na spolnost mlajših družinskih članov (East 1996) ali na zgodnejši nastop spolnosti (Widmer 1997), zato sem se odločila pozornost nameniti tudi tem dejavnikom, ki vplivajo na spolnost. Spolno vedenje starejših bratov ali sester naj bi imelo pomemben vpliv na čas začetka spolnih odnosov mlajših družinskih članov. Vpliv na spolno življenje se širi s komunikacijo in čustveno podporo (Cicirelli 1994; 1995; Widmer 1997), dejavnika, ki na to vplivata pa sta tudi izkazovanje visoke stopnje spoštovanja starejšim bratom in sestram in posnemanje (Buhrmester 1992).

Raziskava spolnih navad in dejavnikov, ki vplivajo na spolnost južnokorejske mladine (Yoon 2004), je pokazala, da je pri analizi spolnega vedenja pomemben dejavnik romantično razmerje (angl. *dating mood*). Bolj kot naj bi bilo razmerje romantično, tem bolj naj bi naraščala tudi možnost spolno aktivnega vedenja, kar kaže na prenačrtovano nenačrtovano spolnost med mladostniki. Vpletenost v spolne prakse je odvisna tudi od podobnosti nazorov, ki jih imata partnerja – mladostniki s permisivnim stališčem o spolnosti so bili bolj spolno aktivni. Na spolno aktivnost mladostnikov starši naj ne bi imeli vpliva, kar nakazuje na zmanjševanje vpliva starševske avtoritete in posledično zaton nekaterih tradicionalnih vrednot, saj spolno aktivni mladostniki ne poročajo o vplivu, ki naj bi ga imela komunikacija s starši, stališča, nadzor ali predzakonsko vedenje staršev v zvezi s spolnostjo. Družinske spremenljivke so pokazale šibek, negativen vpliv na spolno vedenje mladostnikov in so imele zgolj posreden vpliv na mladostniško dožemanje spolnega vedenja. Povezava med uporabo alkohola in starševskim odnosom je bila pokazatelj negativne predikcije spolne izkušnje fantov, vendar pa je spremenljivka delovala kot pozitivna predikcija za dekleta. Za mladostnika, ki se je posluževal alkohola in je imel starše s konservativnimi vrednotami glede seksualnosti, je bilo manj verjetno, da ima spolne izkušnje, medtem ko je za dekleta veljalo ravno obratno. Razlaga tega pojava je zapletena. Ena izmed možnih razlag za takšno vedenje je odziv na prekomerno konservativnost staršev. Najmočnejši napovedovalci spolnega vedenja pri moški populaciji mladostnikov so romantična zveza, uporaba alkohola, interakcija med starševskim nadzorom in uporaba alkohola, ljubezen do partnerja in podobnost stališča o spolnosti med partnerjema. Romantična zveza, uporaba alkohola in povezava med starševskim nadzorom in uporabo alkohola je imela na spolno vedenje mladostnic podobne učinke. Razlika med spoloma se pojavi, ko je govora o stališču, ki ga ima vprašani o spolnosti. Stališče o spolnosti je imelo negativen učinek na spolno vedenje žensk, medtem ko pri moški populaciji ni imelo nikakršnega učinka. Dekleta, ki imajo konservativna stališča glede spolnosti, so se v primerjavi s fanti vedla seksualno manj intenzivno. Poleg tega se je vedenje pri takih dekletih znatno razlikovalo v primerjavi z dekleti s permisivnim stališčem o spolnosti. Tovrstne ugotovitve kažejo, da dekleta s konservativnim stališčem glede spolnosti lahko omejijo možnost vključevanja v spolna razmerja. Večja kot je povezava med stališči o spolnosti med partnerjema, večja je možnost, da pride do spolnega odnosa. To gre pripisati dejstvu, da je bila v raziskavi Yoon (2004) ljubezen do partnerja pomembna samo mladostnikom in ne mladostnicam. Pretekle študije so pokazale, da ljubezen igra pomembno vlogo pri vključevanju deklet v spolne prakse (Traeen in Kvaem 1996) in ravno to zahteva pozornost, saj novejša raziskava kažejo na spreminjanje norm glede spolnega vključevanja. Verjetno je, da

južnokorejska dekleta ne vrednotijo več ljubezni kot nujne za spolni odnos in je ne postavljajo na mesto ključnega dejavnika, s katerim bi opravičile spolno vedenje, hkrati pa stopajo v spolno razmerje s partnerjem ne glede na čustva ali ljubezen. Dandanes se o spolnem vedenju razpravlja na svetovni ravni, saj so ravno mladi tisti, ki vneto prevzemajo sodobne norme in kulturo, kar posledično vodi v zблиževanje spolnega vedenja v Južni Koreji z zahodnimi družbami (Yoon 2004).

5.2 Razširjenost in uporaba pornografije

Pornografija se nanaša na spolno eksplicitno upodabljanje oseb, ki je ustvarjeno s primarnim ciljem spolnega vznburjenja uporabnikov (Van Debeer 1992). Od leta 2008 je uporaba pornografije v državi Južne Koreje prepovedana, vendar to ne pomeni, da je prepoved celostna in da dostop do pornografskih strani ni možen. Pogovor s članico ene izmed feminističnih organizacij v Južni Koreji mi je pomagal, da sem analizo spolnega vedenja vodila v pravi smeri, saj mi je lahko pojasnila dejansko stanje v državi in težave, s katerimi se sooča južnokorejska družba. Izpostavila je prisotnost mikro kamer na javnih prostorih, ki so nameščene z namenom razkrivanja seksualno eksplicitnih podob žensk, pornografske filme, v katerih nastopajo bivša dekleta, ki so bili posneti z namenom maščevanja, posilstva, ki jih organizirajo tudi posamezniki, ki so blizu prizadeti osebi in celo posnetke družinskih članov. Skupni imenovalec vseh prej navedenih težav je Soranet, največja pornografska spletna stran v Južni Koreji, ki je bila ustanovljena leta 1999, prek katere poteka distribucija pornografije in ki je bila mnogokrat tarča kritik. Prek omenjene pornografske strani ne poteka zgolj distribucija pornografije, temveč je njen obstoj problematičen predvsem zaradi spodbujanja nezakonitih aktivnosti, kot so mikro-kamere na javnih prostorih toaletnih stranišč, garderob in javnih prevoznih sredstvih z namenom pridobivanja posnetkov žensk; posredništvo mladoletne prostitucije; nasilje nad ženskami, vključno z mutilacijo genitalij, skupinsko posilstvo, izsiljevanje, pornografske podobe družinskih članov in prijateljev, pridobljenih brez njihovega dovoljenja za namene izsiljevanja in izrabljanje mladoletnic za spolne zabave, kjer sodelujejo neznani uporabniki Soraneta. Soranet je ohranil svoj obstoj zaradi edinstvene tehnike, s katero se spretno izmika zakonskim sankcijam. Zaradi neprenehnega spreminjanja strežnikov in domenskih imen je stran uspela ohraniti svoj obstoj (Singh 2016). Pornografska spletna stran je kljub prizadevanjem za njeno odstranitev še vedno prisotna, vendar ne v obliki skupnosti, temveč z deljenjem vsebine prek uporabniških računov Twitter ali kakšnih drugih zasebnih računov in spletnih pogovorov.

5.2.1 Spolni kriminal kot posledica prepovedi pornografije ali njenega obstoja

Seoul, glavno mesto Južne Koreje, se ponaša z nazivom najbolj ožičenega mesta na svetu, kar pomeni, da je internet vseprisoten – dostop do interneta ima 98 % gospodinjstev (Collins 2013). Zaradi napredne tehnologije je seks industrija v porastu, internetna pornografija pa se je občutno razširila po državi (J.K. Kim in Fu 2008), čeprav je država prepovedala dostop do pornografskih vsebin. Družbeni konservatizem preprečuje odprto razpravo glede problematike, ki zadeva področje pornografije, saj se je javni diskurz, ki se opira na dramatično poročanje v medijih, osredotočil na klasifikacijo pornografije kot družbene anomalije in razloga, zaradi katerega prihaja do spolnih kaznivih dejanj s strani moških in razpada družin (Cho 2012; B. Lee 2009; Park 2012). Te predpostavke si v primerjavi z današnjo situacijo precej nasprotujejo, saj je ravno prepoved pornografskih vsebin povzročila porast spolne kriminalitete, vendar za nastali položaj težko podamo enoznačno pojasnilo, saj so raziskave na področju proučevanja uporabe in učinkov pornografije nezadostne oziroma pomanjkljive (E. Kim, Kim in Kim 2011; Sung 2001). Kim in Lee sta preučila pornografski fenomen Yadong, ki je izvorno južnokorejski in ki ga producirajo izključno moški. Do vsebine lahko uporabniki dostopajo prek internetnih tehnologij in osebnih naprav. Čeprav Yadong upodablja spolnost med moškim in žensko, je pri njem ključen prikaz ženskega obraza in ženske kot objekta poželenja, medtem ko je moški obraz namenoma skrit. Dominanten je torej pogled s perspektive moških, kar pa poustvarja obstoječe spolne ideologije. Raziskava, ki jo je leta 2010 izvedla država, je pokazala, da 37,3 % mladostnikov poroča o gledanju pornografskih filmov, približno 36 % pa jih je iskalo po straneh s pornografsko vsebino (Hong 2011). Rezultati raziskave so pokazali tudi, da je precejšen odstotek otrok, starih 14–16 let, bil izpostavljen pornografiji (Kim 2011). Zgodnja izpostavljenost pornografskim vsebinam je bila povezana z večjo uporabo pornografskih vsebin v kasnejšem življenjskem obdobju in zgodnjimi spolnimi praksami (Y.H. Kim, Park, Park, in Yun 2011). Številne južnokorejske raziskave dokazujejo, da je izpostavljenost pornografiji povezana z višjo stopnjo nezaželenega vedenja, kot so uživanje alkohola in kajenje (Shim 2010), posnemanje vedenja, videnega v pornografskih vsebinah (Jang 2012), agresivno vedenje (D.Yang in Youn 2007), spolna svoboda, vključno s predzakonsko spolnostjo, prostitucijo in številnimi spolnimi partnerji (Choi 2009), spolni napadi in nasilje (S.S Lee 2003), kompulzivna uporaba pornografije (Sung 2001), mišljenje, da pornografija ne vpliva na osebo (Joo 2003) in nagnjenje k spolnim napadom ter posnemanju vedenja, videnega v pornografskih filmih (Ministry of Public Administration and Security of Korea 2012). Izpostavlja se, da bi morali nekatere negativne učinke problematizirati, npr. ali je vrednotenje predzakonske spolnosti

mladostnikov kot negativne pravilno in, da bi morala biti povezava med spolnim vedenjem in pornografijo vrednotena v kontekstu posameznikove starosti in razumevanja spolnosti (Shim in Bae 2008). Prav tako se izpostavlja pomembnost razlikovanja med vrstami pornografije, saj je bilo ugotovljeno, da je nasilna pornografija, z elementi poniževanja, povezana s spolnimi zločini (E. Kim in drugi 2011), medtem ko spolno eksplicitna vsebina brez elementov poniževanja ni bila povezana s seksističnimi nazori (Shim 2008). Wright predpostavlja, da raznolikost vsebine medijev, povezanih s spolnostjo, situacijski dejavniki in individualne razlike lahko delujejo kot spodbujevalci ali zaviralci. V splošnem naj bi se moški, ki v večji meri uporabljajo pornografijo, posluževali različnih seksualnih nazorov in seksualnega vedenja, kot pa moški, ki dostopajo do pornografske vsebine v manjši meri (Wright 2013). Kar zadeva uporabo pornografije v družbeno konservativni južnokorejski družbi je med spoloma mogoče opaziti razliko med razlogi za iskanje pornografskih vsebin (Shim 2013) in v odzivu nanje. Medtem ko so fantje izrazili potrebo po posnemanju vidnega pornografskega materiala, so dekleta občutila odpor do vidnega (Ministry of Public Administration and Security of Korea 2012). Ena izmed nedavnih raziskav spolnega vedenja južnokorejske družbe je pokazala visoko stopnjo zanimanja za uporabo skrajne oblike pornografije in povezavo med velikim zanimanjem za to obliko pornografije in naklonjenostjo za uporabo pornografije za ohranjanje spolnega vzburjenja (Sun in drugi 2015). Že odsotnost javnega diskurza o spolnosti, ki sem jo izpostavila v prejšnjih poglavjih diplomske naloge, je vodila v situacijsko kontradikcijo, saj je pornografija postala sredstvo izobraževanja mladih južnokorejskih moških. Še posebej je zaskrbljujoče, da mladi začnejo z uporabo pornografije še pred prvim spolnim odnosom, pornografska upodobitev moškosti, ženskosti in razmerja med spoloma pa je prikaz podrejenosti žensk moškim (Y. Kim in Lee 2012).

V nadaljevanju obravnavam družbeno percepcijo posilstva, pri čemer podajam znanstvene navedbe glede reakcij na prikaz posilstva. Posilstvo je bilo v južnokorejski družbi tema, ki je bila dolgo tabuizirana. Korejsko poimenovanje *gang-gan*, ki označuje posilstvo, je obstajalo samo v slovarski definiciji, v javnosti pa se je do leta 1980 le redko uporabljalo (Jung 2014).

5.2.2 Razširjenost spolnega nasilja

Percepcije posilstva je mogoče opredeliti s kognitivnimi shemami, s katerimi glede na stimulans v danem položaju presodimo, kaj je dejanje posilstva (Oh 2007). Zaznavanje ni odvisno samo od informacij, pridobljenih iz določenega primera spolnega napada, temveč tudi od stereotipnih

prepričanj, ki so vezana na posilstvo. Družbene norme in vrednote v zvezi s spolnimi napadi, v tem primeru posilstvom, se uporabljajo za zagovarjanje ali zmanjševanje resnosti tovrstnega dejanja; ljudje pogosto vedenje storilca opravičujejo, žrtev pa postavijo na mesto obsojanega (Lonsway in Fitzgerald 1994; Franiuk, Seefeldt in Vandello 2008). »Rekonstrukcija posilstva praviloma izhaja iz dvoma v žrtev« (Dobnikar 1988, 8), vedenje žrtve pa je pomembna točka v preiskavi. Posilstvo naj bi bilo odstopanje od normalnega moškega seksualnega vedenja, ki naj bi ga spodbudilo vedenje žrtve, vendar tovrstno pojmovanje posilstva zahteva ponovno obravnavo (Dobnikar 1988).

Preprijanje o tem, da je posilstvo povezano z izgubo čistosti, predstavlja edinstveno kulturno dimenzijo v zvezi s pogledi na posilstvo v Južni Koreji (Oh in Neville 2004). Obravnava primerov posilstev je v Južni Koreji težavna, saj se, še posebej s strani pristojnih organov, ne namenja zadostne pozornosti spolno osnovanim kaznivim dejanjem oziroma je stopnja obravnave zanemarljiva (Lee in drugi 2012). Devetdeseta leta zaznamujejo čas, ko je zaskrbljenost zaradi posilstev postala del družbenih razprav v Južni Koreji in v katerem so se pojavila številna prizadevanja za uvedbo sprememb, kot je vpeljava novih zakonov, ki urejajo področje spolnih kriminalnih dejanj, in druge spremembe v zakonodaji. Kljub temu stopnja posilstev ostaja problematično področje, saj se o posilstvih še vedno premalo poroča. Okvirni delež poročanj o posilstvih in poskusih posilstev znaša zgolj 7,1 % (Kim in drugi 2008). Južnokorejski avtorji nizko stopnjo poročanj spolnih napadov pripisujejo povezavi z družbenim dojemanjem posilstva, žrtev in storilcev. Majhno število prijav posilstev lahko pripišemo stališču, ki ga ima južnokorejska družba do takšnih dogodkov, saj se krivda pripisuje žrtvam, posilstvo je obravnavano kot spolno in ne kaznivo dejanje, žrtev pa je označena kot omadeževana, saj je izgubila čistost, ki ima v Južni Koreji visoko vrednost (Shim in drugi 1990; Cho 2002; Chang in drugi 2003; Jung 2003; Lee 2007; Kim in drugi 2008). V Južni Koreji je bilo posilstvo obravnavano kot odvzem čistosti, kar pa predstavlja grožnjo patriarhalnemu sistemu (Jung 2003; Lee 2007). Do sredine devetdesetih je bilo posilstvo v kazenskem zakoniku umeščeno pod nazivom kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost (angl. *Crime against Chastity*) (Lee in drugi 2012, 366). V družbenem okolju, v katerem je posilstvo obravnavano kot napad na čistost, je sodni postopek pogosto vključeval opredelitev, ali je žrtev imela jasen namen, da ubrani in zavaruje svojo neomadeževanost (Chang in drugi 2003; Shin 2007). Če je bilo v postopku ugotovljeno, da je ženska imela jasne namene, je bila deležna pravne pomoči in zaščite. Stopnja žrtvinega upiranja, zgodovina preteklih spolnih razmerij in odsotnost oziroma prisotnost kršitve tradicionalnih spolnih norm v času spolnega napada, denimo

vinjenost osebe, so dejavniki, ki so v sodni obravnavi igrali ključno vlogo (Pyon 2007). Gibanje za spremembe na področju zakonskega prava, ki zadeva spolno kazniva dejanja, kot je posilstvo, je nastalo v devetdesetih letih kot odziv na številne primere posilstev, kritike tradicionalnega prava, ki zadeva tovrstno področje, in globalna ženska gibanja proti nasilju. Južnokorejski aktivisti, združeni v boju proti spolnemu nasilju, in pripadnice feminističnih gibanj, so kritizirali tradicionalno državno pravo, za katero so trdili, da je pretirano utemeljeno na ideoloških predpostavkah patriarhalnih temeljev zakona, in zaradi nezmožnosti varovanja in spoštovanja pravic žrtev (Lee 2007). Prizadevali so si za spremembo zakona, da bi se poudarek prenesel na žensko in moško seksualno samoodločitev (Lee 2007). Posledično so prizadevanja vodila v določene spremembe na zakonskem področju – leta 1994 je bil sprejet zakon, ki uvede strožje kazenske sankcije za spolno kazniva dejanja in podporo žrtvam med sodnim procesom. V zakoniku je bilo v večji meri poudarjeno tudi dejstvo, da se posilstvo obravnava kot napad na pravico do seksualne samoodločitve. Neposredna rekonceptualizacija posilstva kot napada na posameznikovo pravico do seksualnega samoodločanja še ni bila vključena v kazenski zakonik (Pyon 2007). V Južni Koreji dejanje posilstva še vedno vsebuje tri načela, ki odražajo tradicionalno ideologijo čistosti in omejujejo osredotočenost na nasilje, in sicer penetracija, dejanje storjeno proti volji osebe, in uporaba sile oziroma grožnja po uporabi sile (Shin 2007; Cho 2008). Južnokorejsko pravo je torej ohranilo grožnjo in uporabo sile kot pogoj, ki nakazuje, da mora v primeru dokazovanja posilstva, obtožba vsebovati dokaz o tem, da je obtoženi uporabil takšno stopnjo sile, ki je popolnoma onemogočila žrtvino upiranje ali pa ga zelo otežila (Cho 2008). Številni primeri posilstva so pogosto neupoštevani, saj so obravnavani kot sporazumni spolni odnos in ne primer posilstva, poleg tega pa se nemalokrat, zaradi nezadostnih dokazov, ki bi nakazovali na to, da se je žrtev resnično upirala, ovrže obtožbe proti storilcu, saj naj bi do spolnega odnosa prišlo sporazumno (Chang in drugi 2003). Žrtvino predhodno seksualno vedenje ostaja pomemben element v odločanju, ali se spolni napad obravnava kot posilstvo, ali ne (Chang in drugi 2003; Kim 2007). Raziskava, ki je obravnavala dojetanje posilstva med osebjem sodstva, je razkrila, da so dejavniki, kot so mesto, kjer se je zločin zgodil, razmerje med storilcem in žrtvijo, prisotnost alkohola in oblačila žrtve ključni dejavniki, ki vplivajo na sodne razsodbe (Kim 2007).

Nedavna raziskava (Ministry of Gender Equality and Family 2016), ki jo je izvedla južnokorejska vlada, je pokazala, da 55 % Južnokorejcev spolni napad povezuje z vedenjem žensk, hkrati pa meni, da bi spolno nasilje lahko omejili, če bi bile ženske bolj pozorne glede svojega vedenja. Temu je pritrnilo 42 % žensk. Moški menijo, da so eden izmed ključnih

dejavnikov, ki izzovejo spolni napad, oblačila, ki preveč razkrivajo, obenem pa naj bi ženska bila delno kriva tudi v primeru, da se odzove, če ji moški ponudi prevoz. Poleg tega je raziskava pokazala, da visok odstotek moških meni, da ženska soglaša s spolnim odnosom, če vstopi v dom moškega po prvem srečanju. Najbolj zaskrbljujoča trditev je verjetno ta, da nekatere v posilstvu celo uživajo. To mnenje ima 8,7 % moških. Da se moški niso zmožni nadzorovati, kadar so spolno vzburljeni, verjame 30,7 % žensk, temu pa je pritrdilo tudi 22 % moških (Yonhap News Agency 2017).

6 DRUŽBENE SPREMEMBE NA PODROČJU RAZMERIJ MED SPOLOMA

Ženske v Južni Koreji so bile od nekdaj v podrejenem položaju, kar gre pripisati predvsem filozofiji konfucionizma, saj so bili moški pogosto opravičeni poniževanja in zaničevanja žensk, tovrstne prakse pa so se nadaljevale pod okriljem kolonializma Japonske nad Korejo. V sodobnem času so razlike med spoloma, še posebej pa podrejen položaj žensk, še vedno prisotne, pojavljajo pa se močnejša prizadevanja za vzpostavitev enakovrednih odnosov med moškimi in žensko, preoblikovanje tradicionalnega družinskega sistema, osnovanega na patriarhalnem sistemu, in ponovno obravnavo konfucionizma (Katzenstein 1995).

6.1 Vidiki emancipacije žensk na področju spolnosti

Perspektive spola so bile institucionalizirane znotraj ženskih gibanj v zgodnjih 1990-ih (Jung 2014). Ena izmed prvih središčnih točk aktivizma, ki je zadevala vprašanja žensk, je bilo spolno nasilje. S kampanjami in medijskimi predstavitvami, osnovanimi na vrsti primerov spolnega nasilja, se je družbo in politiko opozorilo na problematiko spolnih napadov, kar je vodilo v ustanovitev prvega državnega centra za problematiko spolnega nasilja (angl. *Korea Sexual Violence Relief Center*) leta 1991. V naslednjih letih je problem spolnega nasilja postal osrednja skrb sodobnega feminizma v Južni Koreji. Nastanek, širjenje in močan vpliv centrov, ki se ukvarjajo s problematiko spolnega nasilja je bil velik dosežek za ženska gibanja (Jung 2014). Po umoru ženske na postaji Gangnam v Seoulu leta 2016, ki je bila umorjena le zato, ker je bila ženska, zaradi česar je ta umor predstavljal simbol sodobnega južnokorejskega feminizma, se je delovanje feminističnih organizacij ponovno okrepilo (Park 2017). Navidez pozabljen boj med spoloma je bil ponovno odkrit. Posebej se izpostavlja obstoj skrajno feministične skupine, imenovane Megalia, ustanovljene leta 2015, ki je bila tarča kritike zaradi svoje tehnike – *mirroring* –, kar pomeni, da so na način moškega poniževanja žensk, članice skupine poniževale moške. Obstoj te skupine in širjenje feminističnih vsebin je bil posebno vpliven zaradi

vseprisotnega dostopa do kibernetskega prostora v Južni Koreji, saj je Megalia predstavljala novo vrsto feminizma, ki se je širil z informacijsko-komunikacijskimi tehnologijami, da bi spodbudili spolno enakost in mizoginijo prikazali na humorističen način. Kljub kritikam je Megalia odgovorna za nekatere pomembne družbene aktivnosti, ki jih ne gre zanemariti, in sicer za uspešno prekinitev prodaje izdelkov (Ticketmonster – platforma za internetno poslovanje), ki služijo za namene namestitvev skritih kamer na javnih prostorih, s katerimi se pridobiva spolno eksplicitne podobe žensk brez njihove vednosti, finančno donacijo nevladni organizaciji Aeranwon za pomoč samskim materam, umik transparentov z vsebino mizoginije, oddajo pritožbe na okoljsko ministrstvo in posledična ustavitev prodaje visoko koncentrirane klorovodikove kisline, ki je služila kot orožje v sovražnem kriminalu moških in žensk, in kampanjo za ustavitev največje pornografske strani v Južni Koreji, Soranet (Singh 2016).

Ugotovitve, pridobljene z raziskavo o spolnem vedenju južnokorejskih mladostnikov in mladostnic (Yoon 2004), nakazujejo spremembe v normah glede vključevanja mladostnic v spolne prakse. Če pretekle raziskave (Traeen in Kvaem 1996) kažejo na pomembnost dejavnika ljubezni za žensko participacijo na spolnem področju, novejša raziskava pričajo drugačno zgodbo, kar lahko pojasnimo s tem, da korejska dekleta ljubezni ne vrednotijo več kot razlog, s katerim bi opravičile njihovo spolno vedenje, v spolni odnos pa vstopajo ne glede na ljubezen ali odsotnost ljubezni do partnerja (Yoon 2004).

6.2 Preobrazba zasebne in družbene sfere

V diplomskem delu se osredotočam na analizo dejavnikov, ki so vplivali na spremembe v družinskem življenju in preobrazbo južnokorejske družbe, ki je s seboj prinesla kontradiktornost. Zaradi filozofije konfucionizma in praks, osnovanimi na tej ideologiji, je prišlo do vrste sprememb, ki so bile v nasprotju s konfucionizmom.

Ideologijo moškega kot hranilca in razredno ideologijo je država uporabljala za ohranjanje patriarhalnega reda v sodobni Koreji. Omenjeni ideologiji se pridružuje patrilinearnost, drugi mehanizem, ki lajša obstoj in širjenje spolne neenakosti. Ideologija moškega kot hranilca in sistem *hojuje* sta veljala za steber patriarhalnega reda. Kljub temu pa je v južnokorejski družbi prihajalo do sprememb, o čemer pričata razpadanje patriarhalnega reda in upad vpliva sistema *hojuje* v letu 2005 zaradi nezmožnosti nadaljevanja v globalnem in post-avtoritarnem režimu družine in zakona. S porastom števila ločitev in ponovnih porok sta patrilinealen družinski sistem in razveljavitev sistema *hojuje* postala glavna skrb Južnokorejcev in Južnokorejck, nadaljevanje sistema *hojuje* pa je bilo dodatno oteženo zaradi zaželenosti sinov kot potomcev

in mednarodnih zakonov (Cho 2013). Nasprotovanje konfucionistov razveljavitvi družinskega sistema so konservativni odgovor na naraščajoče število žensk, ki so zagovarjale enakopravnost (Moon 1998). Pomembno je omeniti, da raziskave prav tako kažejo na upad zaželenosti sinov kot potomcev v primerjavi s hčerkami, vseeno pa tovrstna ideologija ostaja prisotna tudi dandanes, posebno v ruralnih območjih in nekaterih mestih, ki so bolj konservativna glede vprašanj spola, kot denimo Daegu in provinca Gyeongsang. Združljivost konfucionizma in spolne enakosti je torej vprašljiva, saj je zgodovina že pustila svoj pečat v družbi, in težko verjetno je, da bi konfucionizem izgubil pomen. Mladi kot pobudniki in prinašalci sprememb skupaj z zahodnimi vplivi tvorijo družbo, v kateri se tradicija počasi preobraža in postaja bolj sodobna (Koh 2008).

7 SKLEP

Južna Koreja spada med države z edinstveno kulturno dediščino, katera ima še danes velik vpliv na družbo. Južnokorejska družba se poleg tega sooča s prodiranjem zahodnih vplivov v družbo, ki se posledično odraža v preoblikovanju družbenih praks in tradicije, ki jo tovrstni vplivi prinašajo. Pri tem se pojavlja predpostavka o problematiki, ki zadeva kulturno identiteto. Težave s kulturno identiteto so se začele pojavljati zaradi občutka kulturne diskontinuitete med tradicionalno korejsko kulturo in kulturo sedanjosti, zaradi vpliva japonskega kolonializma med obdobjem 1910–1945, razdvojene Koreje, korejske vojne, ki je potekala med letoma 1950 in 1953, nagle modernizacije in dotoka kulturnih vplivov Zahoda. Tradicionalna kultura Južne Koreje se je preoblikovala in do neke mere tudi dovolila vpeljavo zahodnih vplivov v družbo. Ena izmed najbolj pozornost vzbujajočih značilnosti Koreje je bil njen obstoj kot združene države. Kljub številnim okupacijam in invazijam je korejska družba ostala homogena. Tudi po delitvi Koreje je narodna zavest, ki je bila utemeljena s pojmom *Han minjok* (slo. korejski narod), ostala vseprisotna. Eckert in drugi (1990) poudarjajo, da je omenjena značilnost postala ključna osnova za sodobni nacionalizem Koreje, ki se je začel razvijati kot odziv na tujo okupacijo in imperializem med poznim devetnajstim in dvajsetim stoletjem. Hkrati je nujno zavedanje o pomembnosti vpliva konfucionizma, vladajoče ideologije dinastije Choson (1392–1910). Konfucionizem v službi prominentnega igralca je poudarjal etično moralnost, človečnost, duhovno samokultivacijo in vrednotenje duhovnega nad materialnim. Tudi po osvoboditvi je zapuščina japonskega kolonializma nadaljevala svoj vpliv na razvoj južnokorejske kulture v negativni smeri. Kar zadeva zahodno kulturo, je slednja začela prodirati na področje južnokorejske družbe od poznega devetnajstega stoletja dalje in se naglo razširila od korejske vojne, tj. od leta 1950. Z modernizacijo se je zahodna kultura, ki je temeljila na

komercializmu in kapitalizmu, razširila in posledično vplivala na južnokorejsko družbo (Yim 2002). Tomlinson (1999, 12-22) poudarja, da je kultura upoštevana kot ključna razsežnost globalizacije in da kulturna globalizacija preobraža kontekst, v katerem je narodna kultura proizvedena in reproducirana (Held in ostali 1999, 328–375).

Južna Koreja je ena izmed prvih držav, ki so se soočile tako s porastom razmerja med spoloma ob rojstvu in stabilizaciji porasta. Botrovale naj bi mu spremembe v moški in ženski izobrazbi in vključevanju na trg dela, ne gre pa zanemariti tudi vpliva, ki so ga prinesle spremembe družinskega sistema *hojuje* in spremembe v družinskih vlogah. Čeprav se je razmerje med spoloma stabiliziralo, med ženskami še vedno vlada zaželenost po moških potomcih, saj je odločitev za drugega ali tretjega otroka vezano na spol prvorojenca (Yoo in drugi 2016), spolno selektivni splavi pa še vedno predstavljajo družbeni problem. Vlada je leta 1988, v prizadevanju, da bi prekinila dolgoletno prakso spolno selektivnih splavov, prepovedala, da se izda spol fetusa pred rojstvom, kar ni imelo zadostnega učinka (Sang-Hun 2007). Skozi čas je stopnja ženske izobrazbe postala ključni družbenoekonomski dejavnik, ki je povezan s stopnjo zaželenosti sinov. Višja izobrazba žensk predstavlja nižje ravni zaželenosti sinov kot potomcev, medtem ko je ta povezava za moško populacijo šibka (Chung in Das Gupta 2007). Z vstopom na trg dela so ženske izzvale tradicijo, ki je moškega postavljala na mesto hranilca v družini, hkrati pa je v južnokorejski družbi prišlo do preobrata, ki se kaže v zaželenosti hčera, vendar menim, da je še prezgodaj, da bi lahko rekli, da ta fenomen pomembno vpliva na družbo. Zdi se, da je upoštevanje praks konfucionistične filozofije povzročilo domino učinek, kjer je nezaželenost hčerk kot potomcev povzročila nestabilno spolno razmerje v rojstvih, kar je vodilo v preveliko število moških v primerjavi z ženskami, to pa je vodilo tudi porast zakonskih zvez, kjer je eden od zakoncev tujec, grožnja tradiciji in močan vpliv na prihodnje zakonske in družinske prakse. Opozarja se tudi na povezavo med nesorazmernim deležem moških in žensk ter posledičnim porastom spolnega nasilja (Sang-Hun 2007). Tabuizacija javne obravnave seksualnosti je najverjetneje nehote povzročila številne sodobne težave v južnokorejski družbi. Šole vodijo strategijo, ki v primeru moralno spornega oziroma neljubega dogodka, kot je nosečnost, dekle izključi iz šole, s tem pa se izognejo slabemu slovesu. Narobe je, da se trivialno nepremišljenost obsodi kot moralno izprijenost na podlagi neobstoječih smernic ustreznega obnašanja (Kim 2014). Ravno zato je spolna vzgoja v šoli izredno pomembna. Spolna izobrazba je v izobraževalnih ustanovah oziroma v procesu izobraževanja nezadostna, kar pomeni, da se prvi stik s spolnostjo prepogosto prenese na pornografijo. Mladostniki se s pornografijo srečajo že zelo zgodaj, pogosto pred prvo seksualno izkušnjo, kar pomeni, da ima pornografska

upodobitev moškosti, ženskosti in odnosov med spoloma, ki pogosto prikazuje dominacijo moških in žensko podrejenost (Y.Kim in Lee 2012), verjetno večji vpliv nanje, kot če bi mladostniki že imeli spolno izkušnjo, ki bi jim pomagala kritično obravnavati seksualne scenarije v pornografiji (Sun in drugi 2015). Dandanes je spolno vedenje mladostnikov postalo univerzalni fenomen globalnosti mladi namreč hitro prevzemajo sodobne norme in kulturo, kar se odraža v zblizevanju seksualnega vedenja mladostnikov v Južni Koreji z zahodnimi družbami (Yoon 2004). Vladna prepoved pornografije naj bi sprožila porast spolnih kriminalnih dejanj, kar je potrdila tudi analiza stanja južnokorejske družbe, ki sem jo izvedla za namene pričujočega diplomskega dela, vendar pa menim, da so kritični dejavniki tudi napačna interpretacija ženskega izkazovanja naklonjenosti moških, podrejeni položaj žensk in moška želja po dominaciji, ki izvira že iz preteklosti, nezadostna spolna vzgoja, mnenje, da se moški niso zmožni nadzirati, tradicija, rekonstrukcija posilstva, ki je osnovana na dvomu o verodostojnosti žrtve in neustrezne kazenske sankcije za posilstvo, dodatno oviro za ustrezno sankcioniranje posilstev pa predstavlja dejstvo, da je visok odstotek zaposlenih na področju kazenskega prava moških, zaposlene ženske, ki bi lahko pomembno prispevale k spremembi dojemanja, še posebej glede vprašanja posilstva, pa so pogosto iz tega izključene. Zdi se, da se zgodovina, ki se je odvijala v znamenju poniževalnega odnosa do žensk, ponavlja oziroma se nikoli ni končala, vendar pa se zaradi prisotnosti in obstoja ženskih gibanj, kot je Megalia, položaj v družbi počasi spreminja. Stabilizacija razmerja med spoli ni prinesla spolne enakosti. Odsotnost dotika je značilna lastnost južnokorejske družbe, ki jo lahko pojasnimo z razkolom med spoloma, nespoštovanjem do žensk, ženskega telesa ter pomanjkanjem empatije in razumevanja. Naslovitev odsotnosti dotika služi tudi kot metaforično pojmovanje, ki zajema razmerje med spoloma, vseprisotno oddaljenost ter neskladnost konfucionistične filozofije in spolne enakosti. Deluje kot dejavnik procesa, ki v svoji naravi vzročno – posledičnega razmerja in odnosa nadrejeni – podrejeni označuje moško – ženski pol.

8 LITERATURA

1. Arriola, Angelo Christiane. 2014. New women in colonial Korea: a sourcebook – review. *Asian studies: Journal of critical perspectives on Asia* 50 (2). Dostopno prek: <http://asj.upd.edu.ph/mediabox/archive/ASJ-50-2-2014/Bookreview%20Arriola.pdf> (27. maj 2017).

2. Barraclough, Ruth in Elyssa Faison. 2009. *Gender and labour in Korea and Japan*. London: Routledge.
3. Bhattacharyya, Gargi. 2002. *Sexuality and Society: an introduction*. London: Routledge.
4. Brownmiller, Susan. 1988. *Proti naši volji*. Ljubljana: Knjižnica revolucionarne teorije.
5. Chan, Albert. 2015. *Chinese books and documents in the Jesuit archives in Rome: descriptive catalogue : Japonica–Sinica I-IV*. London: Routledge, Taylor & Francis Group. Dostopno prek: Google Books.
6. Cherry, Andrew in Mary Dillon. 2014. *International handbook of adolescent pregnancy*. New York: Springer.
7. Cho, Hee-Yeon, Hyo-Je Cho in Lawrence Surendra. 2013. *Contemporary South Korean society: a critical perspective*. Abingdon, Oxon: Routledge.
8. Choi, Hyaewol. 2013. *New women in colonial Korea: a sourcebook*. New York: Routledge.
9. Chun, SS in Aeree Sohn. 2007. Gender differences in sexual behavior and condom-related behaviours and attitudes among Korean youths. *Asia Pacific journal of public health* 19 (2). Dostopno prek: <http://journals.sagepub.com.nukweb.nuk.unilj.si/doi/pdf/10.1177/10105395070190020801> (3. junij 2017).
10. Chung, Woojin in Monica Das Gupta. 2007. The decline of son preference in South Korea: The roles of development and public policy. *Population and Development Review* 33 (4). Dostopno prek: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1728-4457.2007.00196.x/full> (20. maj 2017).
11. Cronise, Joan Gregg. 1993. *The taboo in touch in psychotherapy*. Michigan: University microfilms international, A Bell and Howell information company.
12. Dibiase, Rosemarie in Jaime Gunnoe. 2004. Gender and culture differences in touching behavior. *The journal of social psychology* 144 (1). Dostopno prek: <http://www-tandfonline-com.nukweb.nuk.unilj.si/doi/abs/10.3200/SOCP.144.1.49-62> (31. maj 2017).

13. Freud, Sigmund. 2001. *Nelagodje v kulturi*. Ljubljana: Založba Gyrus.
14. Jung, Kyungja. 2014. *Practicing feminism in South Korea: the women's movement against sexual violence*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge.
15. Kaplan, Uri. 2016. The present-day korean confucian primer: annotated translation of the FOUR CHARACTER ELEMENTARY LEARNING (SAYA SOHAK, 四字小學). *Acta Koreana* 19 (2). Dostopno prek: <http://www.earticle.net/article.aspx?sn=291773> (23. maj 2017).
16. Kim, Suk-hyon. 2003. Korean cultural codes and communication. *International area review* 6 (1). Dostopno prek: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/223386590300600107> (10. maj 2017).
17. Kim, Haejin in Paula B. Voos. 2007. The Korean economic crisis and working women. *Journal of Contemporary Asia* 37 (2). <http://www-tandfonline-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/doi/full/10.1080/00472330701253874> (22. maj 2017).
18. Kim, Youngmin in Michael J. Pettid. 2011. *Women and Confucianism in Choson Korea: new perspectives*. Albany: State University of New York Press.
19. Koh, Eunkang. 2008. Gender issues and confucian scriptures: Is confucianism incompatible with gender equality in South Korea? *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 71 (2). Dostopno prek: <http://www.jstor.org.nukweb.nuk.unilj.si/stable/pdf/40378774.pdf?refreqid=excelsior%3A4b9c385c1dfc086de9dd3162df09c0a5> (22. maj 2017).
20. Komel, Mirt. 2008. *Poskus nekega dotika*. Ljubljana: Založba FDV.
21. Lee, Joohee, Changan Lee, Wanhee Lee. 2012. Attitudes toward women, rape myths, and rape perceptions among male police officers in South Korea. *Psychology of Women Quarterly* 36 (3). Dostopno prek: <http://journals.sagepub.com.nukweb.nuk.unilj.si/doi/full/10.1177/0361684311427538> (20. maj 2017).
22. Lonsway, Kimberly A. in Louise F. Fitzgerald. 1994. Rape myths. *Psychology of Women Quarterly* 18 (2). Dostopno prek: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1111/j.14716402.1994.tb00448.x?journalCode=pwqa> (20. maj 2017).

23. McLelland, Mark in Vera Mackie. 2015. *Routledge handbook of sexuality studies in East Asia*. London; New York: Routledge/Taylor & Francis Group.
24. Merkin, Rebecca S. 2009. Cross-cultural differences in approach-avoidance communication in South Korea and the US. *Human communication* 12 (2). Dostopno prek: http://www.uab.edu/Communicationstudies/humancommunication/06_Merkin_final.pdf (29. maj 2017).
25. Min, Pyong Gap. 2003. Korean »comfort women«: the Intersection of Colonial Power, Gender, and Class. *Gender and society* 17 (6). Dostopno prek: <http://www.jstor.org.nukweb.nuk.unilj.si/stable/pdf/3594678.pdf?refreqid=excelsior%3A12fe3cc42d160ef8f07dedf25feb53c3> (23. maj 2017).
26. Oseba A. 2017. Intervju z osebo A. Ljubljana, 22. april.
27. Park, Seohoi Stephanie. 2017. Murder at Gangnam Station: A Year Later. *Korea Exposé*, 18. maj. Dostopno prek: <https://koreaexpose.com/murder-gangnam-station-year-later/> (11. junij 2017).
28. Sang-Hun, Choe. 2007. South Koreans rethink preference for sons. *The New York Times*, 28. november. Dostopno prek: <http://www.nytimes.com/2007/11/28/world/asia/28iht-sex.1.8509372.html> (5. junij 2017).
29. Singh, Emily. 2016. *The battle against Soranet, Korea's biggest Porn Hub*. Dostopno prek: <https://realkoreans.com/2016/01/15/1637/> (5. junij 2017).
30. Singh, Emily. 2016. Megalia: South Korean feminism marshals the power of the internet. *Korea Exposé*, 29. julij. Dostopno prek: <https://koreaexpose.com/megalia-south-korean-feminism-marshals-the-power-of-the-internet/> (11. junij 2017).
31. Sun, Chyng, Ekra Miezán, Na-Young Lee in Jae Woong Shim. 2015. Korean men's pornography use, their interest in extreme pornography, and dyadic sexual relationships. *International journal of sexual health* 27 (1). Dostopno prek: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19317611.2014.927048> (31. maj 2017).
32. Šribar, Renata. 2006. *O pornografiji: porno konstrukcija in feministična rekonstrukcija seksualnosti*. Ljubljana: Sophia.

33. *The Korea Times*. 2017. 55% of Korean men link sexual assault with women's behavior. Dostopno prek: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2017/02/251_224748.html (5. junij 2017).
34. Weeks, Jeffrey, Janet Holland in Matthew Waites. 2003. *Sexualities and Society: a reader*. Cambridge: Polity Press.
35. Wang, Thomas J. in William D. Lay. 2016. The comfort women controversy: Not Over Yet. *East Asia* 33. Dostopno prek: <https://link-springer-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/article/10.1007/s12140-016-9260-z> (31. maj 2017).
36. Yim, Haksoon. 2002. Cultural identity and cultural policy in South Korea. *The international journal of cultural policy* 8 (1). Dostopno prek: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5272884/> (21. maj 2017).
37. Yoo, Sam.H., Sarah R. Hayford in Victor Agadjanian. 2016. Old habits die hard? Lingering son preference in an era of normalizing sex ratios at birth in South Korea. *Population Research and Policy Review* 36 (1). Dostopno prek: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5272884/> (13. marec 2017).
38. Yoon, Gyung Ja. 2004. Predicting Korean adolescents' sexual behavior. *Marriage and family review* 36 (1-2). Dostopno prek: http://www.tandfonline-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/doi/abs/10.1300/J002v36n01_07 (31. maj 2017).
39. Youn, Gahyun. 1996. Sexual activities and attitudes of adolescent Koreans. *Archives of Sexual Behavior* 25 (6). Dostopno prek: <https://link-springer-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/article/10.1007/BF02437843> (25. junij 2017).
40. Yun, Sung Hyun. 2012. An analysis of Confucianism's yin-yang harmony with nature and the traditional oppression of women: Implications for social work practice. *Journal of social work* 13 (6). Dostopno prek: <http://journals.sagepub.com.nukweb.nuk.unilj.si/doi/pdf/10.1177/1468017312436445> (16. maj 2017).